

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanoves i Maristany

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 2 de març del 1933

SUMARI

A les cinc de la tarda és oberta la sessió, sota la presidència del senyor Joan Casanoves.
Aprovació de l'acta de la sessió anterior, després d'unes observacions dels senyors Galés i Cunillera, als quals contesta el senyor President.
Ordre del dia : Discussió del dictamen de la Comissió sobre el projecte d'Estatut Interior de Catalunya.
Discurs del senyor Fronjosà, impugnant la totalitat del títol II.
Resposta del senyor Andreu, per la Comissió.
Rectificacions dels senyors Fronjosà i Andreu.
El senyor Tries de Bes defensa un vot particular de la Minoria de Lliga Catalana a l'articulat de l'esmentat títol.
Resposta del senyor Espanya, per la Comissió. Rectifiquen els senyors Tries de Bes i Espanya.
Intervenció del senyor Conseller de Justícia i Dret.
Es rebutjat el vot particular per 47 vots en contra i 9 a favor.
Expliquen el vot els senyors Tries de Bes, Ruiz i Ponsetí i Duran i Ventosa.
Ordre del dia per a demà.
S'aixeca la sessió a tres quarts de vuit de la vetlla.

A les cinc en punt de la tarda s'obre la sessió. Al banc roig hi ha els senyors Consellers Delegat i de Justícia i Dret. Presideix el Vice-president primer, senyor Casanoves. És llegida l'acta de la sessió anterior.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Galés, el qual vol fer una observació sobre el DIARI DE SESSIONS.

El Sr. GALÉS: En el DIARI DE SESSIONS hi ha una frase de la qual se m'atribueix a mi la paternitat. Com jo sóc partidari que cadascú tingui allò que li perteneix, he fet la investigació de la paternitat d'aquesta frase, i he vist que era del senyor Cunillera. Desitjaria que aquesta frase, en la qual es parla de

la diferent qualitat de documents entre els Diputats de la Lliga i els de l'Esquerra, quedi esmenada en aquest sentit que demano, que és el de l'exactitud.

El Sr. PRESIDENT: Vol la V. S. indicar la pàgina del DIARI DE SESSIONS en què es troba, si és que el té a mà?

El Sr. GALÉS: No el tinc.

El Sr. PRESIDENT: Serà rectificada tal com demana el senyor Galés.

El Sr. CUNILLERA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Cunillera.

El Sr. CUNILLERA: Coincidint amb les manifestacions del meu company senyor Galés, no tinc

inconvenient en què aquesta frase se m'atribueixi a mi, però he de fer constar a la presidència que aquest DIARI DE SESSIONS no reflexa gairebé mai la veritat del que es diu al saló de sessions.

El Sr. PRESIDENT: Ja se sap que en el DIARI DE SESSIONS poden haver-hi algunes inexactituds, perquè amb el calor de la discussió poden passar desapercebudes. Però si el senyor Cunillera reconeix que no interpreta tampoc el seu pensament en aquell moment, podrà suprimir-se l'esmentada frase del DIARI DE SESSIONS.

El Sr. CUNILLERA: No hi tinc cap inconvenient.

El Sr. PRESIDENT: Quedarà suprimida en el DIARI DE SESSIONS.

El Sr. CUNILLERA: Però jo vull fer remarcar aquesta parcialitat.

El Sr. PRESIDENT: S'aprova l'acta? Resta aprovada.

ORDRE DEL DIA

Dictamen de la Comissió sobre el projecte d'Estatut Interior de Catalunya

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Fronjosà per consumir un torn en contra del títol II del projecte d'Estatut orgànic.

El Sr. FRONJOSÀ: Quan els meus amics de Minoria em designaren per consumir un torn en contra sobre la totalitat del títol II de l'Estatut orgànic de Catalunya, jo vaig dubtar quins havien estat els mòbils que havien induït a aquells a designar-me a mi precisament, que sóc l'element de la Minoria d'Unió Socialista menys preparat en aquestes qüestions. Però amb la intervenció que el senyor Duran i Ventosa ahir va fer referent a la mateixa qüestió, em descobrí la broma subtil que els meus companys de Minoria m'havien jugat. Jo, doncs, avui parlaré en nom de la gent indocumentada. Avui jo em plauré en representar-la d'una manera total, sense mixtifications, i jo us asseguro que després que jo hagi parlat no us en cabrà cap dubte que un dels Diputats que aquí parlen és la representació genuïna, la representació podríem dir feta expressa d'aquells indocumentats que amb tant despreci i amb tant fàstic ahir el senyor Duran i Ventosa...

El Sr. PRESIDENT: Jo prego al senyor Fronjosà que no retregui qüestions passades; ja es va acordar ahir que quedarien retirades totes les paraules violentes. A més, observi el senyor Fronjosà que aquí no hi ha cap senyor Diputat indocumentat, doncs tots venim aquí per la força del sufragi popular.

El Sr. FRONJOSÀ: Bé. Doncs, com anàvem dient, jo perteneixo a aquesta categoria, i és amb gran satisfacció que manifesto pertànyer-hi.

L'Estatut que el poble de Catalunya plebiscità, el projecte d'Estatut de Catalunya que la Comissió anomenada en la primera assemblea de la Generalitat va anar a redactar a Núria, hi ha un article — el 8.e — en el qual diu que els drets individuals dels ciutadans seran almenys els que fixarà la Constitució de la República espanyola. En aquest mateix Estatut i en el seu article 30, en el segon paràgraf, es diu: «La Generalitat garantirà també l'absoluta llibertat de creença de consciències», i en l'article

32, en el segon paràgraf, es diu: «La Generalitat es reserva el dret de legislar en matèria social en aquelles qüestions en què la República deixi de fer-ho».

Pel que es desprèn de l'esperit d'aquest redactat, i no analitzant moltes coses més del seu contingut, es veu d'una manera clara que l'Estatut que sortí de Núria prometia al poble de Catalunya unes concepcions, tan en l'ordre polític, com en l'ordre religiós, com en l'ordre social, que no conté pas l'actual Estatut orgànic que ara aquí estem discutint. Aquest Estatut orgànic que ara estem discutint, en el seu títol II, comparat, precisament, amb aquella que el poble votà, no solament és conservador — ahir els senyors de la dreta l'hi trobaven —, sinó que és francament reaccionari. Nosaltres podríem parlar d'aquest títol, gairebé en contra de tot el seu articulat. Podríem parlar del concepte de família, del que ahir s'esveraven precisament aquells senyors que, amb una sana costum, abans de contraure matrimoni fan fer els capítols matrimonials. Podríem parlar també d'aquell esverament que tenien aquests senyors en allò que fa referència al mot que aquí es troba a través d'aquest articulat laic. Els esverava que a Catalunya pogués constar en el seu Estatut intern, que l'ensenyament era gratuït, obligatori i laic. Però, què és senyors l'ensenyament laic, que els esvera tant? Si no és res, precisament, l'ensenyament laic. Si nosaltres que no som tolerants en matèria religiosa i que creiem, com Marx, que la religió és l'opi del poble, opinem que no era això el que procedia, sinó una anul·lació persistent i sistemàtica de totes les religions que a través de llargs segles han tingut oprimida tota la humanitat. Això és el menys que es pot consignar avui per part d'aquells que tenen consciència dels fets. Aquest mot, que no diu res, vol dir que l'ensenyança estarà desprovista de tota característica religiosa; el menys que es pot dir en aquest ordre de coses i el mínim pel qual nosaltres podem passar en aquest concepte.

Una altra de les coses que esborronaven, era aquest famós article 17 que diu que el Govern de la Generalitat garantirà en tot el que sigui de la seva competència l'efectivitat, el compliment de les Lles laiques i socials de la República. Precisament el Parlament de la República, en l'actualitat, està discutint la llei de Congregacions religioses. Aquesta Llei, en comptes de presentar-se al Parlament ara a la deliberació dels senyors Diputats, allò que primerament havia de fer el Govern de la República — com en altres Lles que després s'han presentat i s'han aprovat, com la llei de Reforma Agrària, l'Estatut de Catalunya, etc. — era imposar-la per Decret a les 24 hores d'haver-se possessionat del Govern, i després sotmetre-la a l'aprovació del Parlament, per si l'aprovava, bé, i si no l'aprovava, ja restava aprovada. (Rialles.) Per què, senyors Diputats, de què se'ls priva en el fons a aquests senyors? Quina extorsió se'ls fa a les seves consciències a aquests senyors? El qui vulgui que els seus fills rebin una ensenyança religiosa, podrà proporcionar-los-hi igualment. Ah! Però és que les dretes en relació als fills no creuen solament que tenen deures i drets, sinó que pensen i creuen que tenen una propietat, perquè les dretes veuen totes les coses a través del concepte de la propietat.

Per altra banda, aquesta prescripció que de-

termina que la Generalitat farà respectar les Lleis laiques de la República, a nosaltres com a treballadors ens interessa d'una manera extraordinària. No ignorem que en els convents, tant en els habitats per homes com per dones, es fan treballs que representen una gran competència per a la indústria privada. Jo em permeto referir-me concretament en aquest moment a un centre religiós que en plena Barcelona, en el districte de Sarrià, el convent dels Salesians, amb el qual els metallúrgics hi tenen un centre que els fa la competència. ¿Hi haurà algú que cregui injust el que als salesians i altres convents se'ls prohibeixi de fer una competència irregular a la indústria privada? Per altra banda cal considerar que si aquest regne no és el seu, que menin exclusivament la seva vida, que ja trobaran la compensació. Però el fer-nos una competència tan irregular en aquest pla és francament criminal i intolerable; si aquesta competència fos en bona llei, si aquesta competència la fessin lluitant i treballant en igualtat de condicions, aleshores potser fóra cosa d'estudiar-ho i de pensar la qüestió abans de prendre un acord; però es dona el cas que la totalitat dels obrers que treballen en aquests convents o en aquests centres; la totalitat — no una part petita ni una part grossa —, la totalitat deixa de percebre salaris. El salari és l'exponent característic, el treball és la renda del treball. És clar que si per una banda es veuen exclosos de les contribucions que la indústria privada ve obligada a pagar, i per altre costat no paguen salaris, és evident que aquesta gent resta d'una manera franca fora de la llei. Nosaltres tenim una concepció especial d'aquesta i altres coses; no serà la concepció dels juristes o dels savis, però és una concepció dels valors de la humanitat, que entenem que pot acceptar-se tant com la concepció d'aquells.

Hi ha encara un altre concepte que ens ha mogut a presentar aquest vot particular. No podem transigir amb aquest concepte inaudit, insubstancial, en què resta aquí consignat allò que fa referència a l'exercici del dret de la propietat. En l'article 9.º es diu que l'exercici del dret de la propietat s'ha d'inspirar en l'interès social i que la Generalitat l'empara i l'aferma en allò que serveixi aquesta finalitat. I això francament, a criteri nostre, equival a no dir res. Això és donar-nos garces per perdis. En aquest terreny planteja les coses, no s'atèn en el més mínim a allò que pugui representar una finalitat social, doncs la propietat ja la compleix ara en certa manera aquesta finalitat. És evident que vivim en un règim de societat que prescriu que el treballador ha de cobrar un salari i per tant la propietat ja exerceix ara una funció social i es pot dir que a través dels temps, mentre hi hagin explotats i explotadors, es cobri i es pagui un salari, la propietat està complint una funció social. Per tant, com que ja la compleix, la Generalitat consigna d'una manera clara i concloent que l'aferma i l'empara. Per això nosaltres no podem passar-hi. Nosaltres varem dir al poble de Catalunya que anàvem a donar un valor nou a les coses i un nou valor als homes; que anàvem a establir un nou concepte dels homes i de les coses. I com que nosaltres sabem que el concepte que hom té

de les coses i dels homes és format a través del concepte de la propietat, nosaltres mentre respectem, mentre salvaguardem, mentre emparem aquest principi de la propietat privada, no podem donar un nou concepte a les coses i als homes. Per aquestes raons, nosaltres anunciem que en aquesta qüestió estem disposats a renyir totes aquelles batalles que el reglament de la Cambra ens permeti.

I encara hi ha altra aspecte de la qüestió que és francament parcial. Perquè, o si no ¿com s'explica que la Comissió hagi emparat amb aquesta força i energia, que hagi afermat amb aquesta força i energia la propietat privada, quan en canvi no s'aferma ni es garanteix el dret al treball? Aquí es diu que es té el deure de treballar. Això ja ho sabem. Però el dret a treballar quan arriba el cas que un treballador resti sense treball, en atur forçós, es garanteix? Això seria l'altra línia de la regla, però aquí no resta consignada. Aquí el dret de treballar per damunt de les contingències que puguin presentar-se no s'aferma de cap manera. Per tant, aquest dictamen és francament parcial. Amb allò dit en aquest aspecte, ja n'hi ha prou.

A la fi nosaltres no fem més que recollir l'article 43 de la Constitució i proposar-lo perquè s'adapti a la Constitució interna de Catalunya. Aquest article d'aquesta mateixa Constitució que els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya han votat en el Parlament de la República. I així comprendreu que no us demanem res extraordinari. Però a aquest respecte, jo he de dir-vos que heu de prescindir que es digui que imitem o no imitem. Avui es retreu com argument, que imitem la Constitució; demà s'arribarà a la conclusió, per part d'aquests elements que avui així parlen, que qualsevol propòsit o intent és anticonstitucional, i per tant no podrem fer això o allò, doncs segons les circumstàncies esgrimiran un argument; el que més els convingui segons cada moment determinat. Per tant, no us heu d'enternir massa ni us han de convèncer massa aquests arguments ni aquestes posicions, que jo que no sóc home molt versat en aquestes assemblees, ja començo a comprendre que és un argument grosser i elemental.

No escolteu tampoc suggestions revisionistes, però aquestes no les podreu evitar. Nosaltres hem d'ésser-ho sincerament des de l'endemà mateix d'haver votat l'Estatut Orgànic de Catalunya; ho serem automàticament ja que hem de considerar que no s'ha fet una llei bàsica pels segles dels segles. No podem renunciar doncs a la revisió i a la revocació d'allò establert aquí. Mentre la propietat privada gravita en la forma que ho està en aquest projecte, nosaltres serem sempre revisionistes d'aquest projecte, malgrat que en aquests moments ens creiem obligats per un deure de convivència ciutadana a haver-lo de votar.

No creieu tampoc en aquesta apellació que se us fa a la solidaritat catalana. No, aquells que visqueren l'any 18 quan la vaga de la «Canadiense» i els que vegeren que en aquella vaga tot el poble es sumava a les demandes dels vaguistes; els que vegeren que a les deu del matí els comitès de la Local i els de vaga acordaven la mateixa i a les dotze era un fet; els que vegeren que en el dia següent els senyors de la dreta sortien al carrer amb

carrabines defensant els interessos d'una companyia estrangera; als que vegérem tot això no ens poden parlar de solidaritat catalana i menys després de certs manifestos i del fet que després d'haver passat el Borbó per Barcelona dient-nos que era descendent dels Felips, trobaren encara manera d'ajudar-lo. Per tant, no parlem de la solidaritat catalana, perquè nosaltres per raó dels fets no hi creiem i per raons de classe, ens repugna. Si escoltem les suggerències de les dretes, allà vosaltres. La vostra consciència ja us dirà si heu complert amb el poble allò que li prometereu el mes de novembre.

El Sr. ANDREU : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Andreu, de la Comissió.

El Sr. ANDREU : Senyors Diputats : He escoltat amb molta atenció el parlament pronunciat pel representant de la Minoria socialista contra el títol II del projecte d'Estatut que ara és objecte de discussió. En realitat, el senyor Fronjosà, encara que ha volgut mantenir i sostenir un torn en contra del projecte d'Estatut, únicament ha discrepat en un sol punt, que ja estudiarem. En el que fa referència a l'expropiació de la propietat privada, s'ha manifestat en contra del criteri de la Comissió, però en la resta, en el que fa referència al laïcisme i en allò que es refereix a la família, ha fet algunes manifestacions brillants i eloqüentíssimes, glosant amb les seves paraules el dictamen de la Comissió. Cap de nosaltres podia en realitat fer una defensa més entusiasta que la que ell ha fet dels nostres punts de mira en el que fa referència a la família i al laïcisme.

La V. S., en sentar contradiccions, cap d'elles anava contra els membres de l'Esquerra Republicana de Catalunya, sinó contra els arguments de la Lliga Catalana, dels representants de la Lliga Catalana, i en això el senyor Fronjosà i nosaltres estem completament d'acord.

El Sr. COMORERA : No pas en allò de la propietat.

El Sr. ANDREU : Cal tenir en compte que les VV. SS. són socialistes i nosaltres no, i que és per això que no ens seiem en els mateixos bancs. No s'ha de perdre de vista tampoc que vosaltres, en aquests moments, no teniu la responsabilitat de governar i podeu fer discursos d'acord amb els vostres ideals, però prescindiu en absolut d'allò que hi ha legislat; nosaltres, que tenim la responsabilitat del Govern, no podem prescindir-ne.

En els arguments de l'amic senyor Fronjosà es posa de manifest allò que diu el títol sobre l'expropiació de la propietat, i ha dit que garantim el dret de propietat; però callava que la Constitució de la República també el garanteix i que la Constitució de la República diu que els ciutadans catalans tindran els mateixos drets que els que s'atorguen per virtut de la mateixa Constitució als altres ciutadans. Jo demano com podem treure aquest dret que consta ja en una Constitució votada pels representants de les vostres senyories a les Corts Constituents, pels socialistes castellans i pels catalans, en la qual es garanteix la propietat en els termes que en

l'Estatut es consigna. He de dir també al senyor Fronjosà que el poble de Catalunya, que està al nostre costat, veu perfectament la realitat de les coses i no es deixa impressionar pels discursos sentimentals de les VV. SS.

Diu l'article 5.e, en el seu apartat 9.e de l'Estatut aprovat, que nosaltres no podem modificar, que serà matèria de l'Estat espanyol, de la República, el dret d'expropiació, amb les salvetats que allí es consignen.

El Sr. COMORERA : I el laïcisme?

El Sr. ANDREU : Nosaltres, en referència al laïcisme, amic Comorera, la Generalitat té el dret de poder organitzar l'ensenyament, i aquesta pot organitzar-lo d'una manera laica.

El Sr. COMORERA : Perquè ho diu la Constitució.

El Sr. ANDREU : Podem fer-ho, i més nosaltres, que representem l'esperit de l'Esquerra Republicana de Catalunya. No ho hem de fer perquè ho digui la Constitució, sinó principalment perquè creiem que està dintre del nostre ideari polític. Si consignéssim que la Generalitat legislarà en matèria d'expropiació, tindriem un problema anticonstitucional. Tots lamentem que no s'hagi aprovat amb tota amplitud l'Estatut primer, però és precis no oblidar que ens hem de moure dintre de la Constitució, que no podem posar aquest precepte que es demana, del qual solament en tenim l'execució. El que sí dic, per a tranquil·litat de la V. S., és que la Generalitat de Catalunya, si continua en mans de l'Esquerra Republicana, l'execució d'aquestes Lleis no serà disminuïda ni dilatada ni disfressada, sinó que s'aplicarà amb tota intensitat, perquè nosaltres, com vosaltres mateixos, volem canviar aquest concepte de la propietat, d'acord amb les orientacions noves que tenim consignades en el nostre programa de partit.

La V. S. ha parlat de revisió, i ha dit que des d'aquest moment era revisionista.

El Sr. FRONJOSÀ : Permanents. Nosaltres som permanentment revisionistes.

El Sr. ANDREU : Nosaltres també ho som per tal que aquest Estatut pugui ésser revisonat ràpidament, i perquè Catalunya tingui una autonomia més ampla i pugui fer un altre Estatut més independent, sense els obstacles que representa la Constitució. Per aquests motius, crec haver contestat l'amic senyor Fronjosà, i he de dir-li que la Comissió sostindrà l'article tal com l'ha presentat en aquest Parlament.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Fronjosà, per rectificar.

El Sr. FRONJOSÀ : Jo no sé — ja m'ho diran si vaig equivocat — si la regulació del dret de propietat és una funció que pertany al Codi civil. Aleshores, si sobre aquesta matèria té la Generalitat facultats totals, no sé quines són aquestes preocupacions en acceptar que aquesta proposició, que aquest vot particular nostre, resti consignat en l'Estatut Interior de Catalunya. Perquè, senyors Diputats, ni que demanéssim l'abolició de la propietat privada! Si no la demanem pas; si no és socialista, el que proposem nosaltres, és francament reformista, i algun dia potser els companys encara ens ho

tiraran en cara. Perquè tingueu en compte que hi ha un article de la Constitució de la República que el senyor Azaña està cansat de dir i repetir que no té res de socialista, en el qual es diu: «La propiedad de toda clase de bienes podrá ser objeto de expropiación forzosa por causa de utilidad social, mediante adecuada indemnización a menos que disponga otra cosa una Ley aprobada por los votos de la mayoría absoluta de las Cortes.» I nosaltres diem: «La propietat privada podrà ésser expropiada o socialitzada per causes d'utilitat social, mitjançant indemnització, si no acorda el contrari el Parlament per majoria absoluta dels Diputats possessionats de llurs càrrecs.» És a dir, que això és elemental, és exacte: nosaltres no posem ni una coma més ni un concepte més; no hi posem res. És agafar l'article constitucional burgès, francament burgès, no socialista, d'un partit d'esquerra, propi d'un partit d'esquerra, agafar-lo i portar-ho en el nostre Estatut Interior de Catalunya. Però a mi m'estranya — encara que jo ja sé, segons l'adagi castellà que «una cosa es predicar y otra dar trigo» — que abans — i també comprenc les dificultats que hi ha en el Govern —, que abans jo vaig sentir més d'una vegada, en companys estimats de l'Esquerra Republicana de Catalunya, que s'anava a resoldre el problema social. Això ho havia sentit a dir vint, quaranta vegades, que l'Esquerra anava a resoldre el problema social. Jo no us demano que resolgueu el problema social, perquè aleshores jo em convertiria en un beneït que us demanaria un impossible. Jo impossibles no en demano. Però s'arribà a tant, que inclús dèieu: «Resoldrem el problema social i anirem a cercar els diners allí on siguin.» Això, potser Ascaso o Durruti podrien afirmar-ho, però jo no hem veig en cor d'afirmar-ho. Jo no demano que resolgueu el problema social ni que cerqueu els diners allà on siguin: us demano que accepteu un article de la Constitució en el qual tots vosaltres i nosaltres hi estem d'acord i que els vostres homes i els nostres homes han convingut i que tota vegada que forma part de la ideologia republicana burgesa, no és tan inacceptable. Per altra banda, jo he dit al senyor Andreu que jo hagués pogut impugnar tot aquest articulat, però que nosaltres creïem precisament que en l'article que no hi podem transigir, que no hi transigirem — encara que derrotar-nos ja és vèncer-nos, naturalment —, però que nosaltres no podem transigir és precisament en aquest concepte tènue i petit burgès que un dia poguem arribar a expropiar els béns d'un senyor que no faci res i ens puguin servir no per utilitat social, sinó per a cedir-los a la col·lectivitat. Res més.

El Sr. ANDREU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Andreu, per rectificar.

El Sr. ANDREU: A l'acabament del seu discurs, el senyor Fronjosà ha afirmat precisament la nostra posició d'Esquerra Republicana de Catalunya.

El Sr. FRONJOSÀ: És clar!

El Sr. ANDREU: Ell ha dit que els nostres homes ja han votat en el Parlament de la República aquell article que ells ara volen posar

en l'Estatut de Catalunya. Però és que jo voldria que el senyor Fronjosà procurés veure la impossibilitat legal que hi ha de posar aquest precepte, i jo ho demostraré senzillament a la Cambra. Ell ha dit que correspon a la Generalitat de Catalunya la legislació en matèria civil i que, per tant, no podem expropiar.

El Sr. FRONJOSÀ: Perdoneu; hauré parlat com un manyà de màquines, però no he dit això; compte!

El Sr. ANDREU: Què ha dit la V. S.? Ha dit que tenint el Codi civil, podem posar i admetre l'esmena presentada per la V. S.

El Sr. FRONJOSÀ: Això sí.

El Sr. ANDREU: Doncs jo demostraré que això no pot ésser, de la manera més senzilla. L'art. 11 de la Llei de l'Estatut diu: «Correspon a la Generalitat la legislació exclusiva en matèria civil, exceptuant allò que disposa l'art. 15, n.º 1, de la Constitució.» I precisament en aquest article 15 de la Constitució, és allà on es diu que queda reservat a l'Estat el dret d'expropiació. ¿Com podem nosaltres posar-ho, si en concedir-nos la legislació en matèria civil se'ns diu que ho podem fer tot, menys l'expropiació? Menys aquelles facultats que diu que l'Estat es reserva el dret de legislar, i les regions autònomes poden executar.

Estic convençut — i això jo ho proclamo ben alt en aquest Parlament, perquè el poble de Catalunya en tingui coneixement — que el fet que no consti ací, no vol dir que a Catalunya no es puguin expropiar terres com es pugui fer en la resta d'Espanya. Hi ha un precepte constitucional de què Catalunya tindrà el dret d'executar; no podrà legislar, però podrà executar. I podent executar Catalunya, no serà la darrera, repeteixo, si Esquerra Republicana té el Govern de la Generalitat, en executar aquestes Lleis que el Parlament de la República dicti en matèria de legislació de la propietat privada. Per això jo li dic que resti ben clar i ben consignat. No hi ha possibilitat d'acceptar-lo; no és que no volguem acceptar el principi, que ja ha acceptat de fet Esquerra Republicana de Catalunya en votar-lo al Parlament de la República. ¿És que la V. S. ara voldria que es digués que el Govern, que la Comissió, accepta un precepte sabent que constitucionalment no pot ésser, i que per l'única cosa que serviria fóra precisament per plantejar un conflicte?

El Sr. COMORERA: N'hi han d'altres!

El Sr. ANDREU: Nosaltres, que tenim la responsabilitat del Govern no podem fer-ho, i menys quan no té una utilitat, i sense aquest precepte, el proletari de la terra catalana podrà seguir la mateixa ruta que marqui el Parlament de la República. He dit.

El Sr. FRONJOSÀ: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Jo pregaria el senyor Fronjosà que fos breu en aquesta rectificació.

El Sr. FRONJOSÀ: Unes paraules. Hi ha una cosa que topa amb el meu temperament: no sóc individu que m'agradi discutir amb caminadors. De totes maneres, si la Generalitat no pot fer res en matèria de propietat, no sé

per què aquest article, que ho empara i afirma. Aleshores, valdria la pena que treguéssim tot aquest article.

El Sr. ANDREU : Podem fer-ho tot, menys l'expropiació, que és el que vol la V. S.

El Sr. PRESIDENT : Resta acabada la discussió sobre la totalitat del títol II.

Discussió de l'articulat del títol II

El Sr. PRESIDENT : Es passa a la discussió de l'articulat. Hi ha un vot particular, que el senyor Secretari tindrà la bondat de llegir.

Un Sr. SECRETARI llegeix el vot particular de la Minoria de Lliga Catalana.

El Sr. TRIES DE BES : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : El Sr. Tries de Bes té la paraula per a defensar el vot particular.

El Sr. TRIES DE BES : Senyors Diputats: Nosaltres propugnem per la supressió de tot aquest títol II. En realitat, després del que es va dir ahir i del que s'acaba de parlar ara, on només la font de discussió l'hem trobat en la Constitució espanyola, em dona gairebé la feina feta. D'altra banda, el discurs pronunciat pel senyor Ventosa i Calvell en la tarda d'abans d'ahir i el pronunciat pel senyor Duran i Ventosa en la sessió d'ahir, han exhaurit gairebé la matèria respecte d'aquest títol, i comprendreu que la meua situació és un xic anormal en pretendre — espero fer-ho — defensar la possibilitat que sigui aquest títol suprimit del nostre Estatut Interior.

La raó fonamental en què jo em basaré és la de què — permeteu-me la paraula —, en tècnica constitucional no hi cap l'enquibir aquí aquest principi que anomenem social, anant a fer nosaltres allò que se n'ha dit la Llei bàsica i fonamental de la nostra autonomia. Perquè tot això que es refereix a declaració de dret i a principis socials rau, o té la seva raó d'existència, en el concepte de poder, de facultat o per emprar un mot ja avui bastant desqualificat, de sobirania, doncs Catalunya no té sobirania per a fer i definir aquests preceptes, aquests principis. La Constitució és — aquí s'ha repetit manta vegada — una super-Llei, Llei superior a les altres, en quant ve a establir i determinar els òrgans o instruments de govern que han d'exercir aquest poder o aquella sobirania — emprant aquest mot arcaic —, i en aquest sentit materialment tot el que faci aquest instrument o aquests òrgans per virtut d'aquesta sobirania, poden fer-ho sense excepció ni limitació de cap mena. Per això les Constitucions, en la seva part principal, són predominantment orgàniques quant estableixen aquests instruments i aquests òrgans de govern, i tan sols en un aspecte que és el més petit del contingut d'aquestes Constitucions, hi ha allò que es diu la part dogmàtica, o siguin aquestes declaracions de dret que nosaltres — o vosaltres, millor dit — intenteu fer en aquest títol II.

Perquè les Constitucions estableixen aquesta part dogmàtica? Doncs en realitat en definir, en establir, aquests òrgans o instruments de

govern materialment pot exercir-se tota aquesta sobirania, però recollint un moment històric, biològic, com es va dir en els bancs d'enfront, amb gran exactitud, al mateix temps que definir i estructurar aquests òrgans o instruments, es defineixen uns drets que afecten a l'individu i a la col·lectivitat. Drets que afecten a l'individu i a la col·lectivitat, que en tècnica constitucional han d'estar per damunt de les Lleis que aquests òrgans o instruments de l'Estat creen en l'esdevenidor. És el que se'n diu la declaració de drets com una garantia per a l'individu quan l'Estat es fa o ell mateix s'estableix un deure; dret de l'individu i de les col·lectivitats refermat i assegurat per la Constitució; declaració de drets que perquè tingui eficàcia, aleshores ve la segona part que es diu de rigidesa de les Constitucions, en què allò que normalment podrien aquests òrgans o instruments de l'Estat anar canviant seguint el ritme del temps o les oscil·lacions de la política, vol garantir a aquests individus el reconeixement d'uns drets que estan per damunt de les Lleis i al mateix temps per assegurar la continuïtat d'aquesta visió, d'aquesta característica del moment que recull aquest període o estat psicològic, biològic, dels pobles.

Tot rau en aquest concepte de sobirania, de facultat o de poder, i aquesta és la base, la raó, fins la necessitat que això s'estableixi en els textos constitucionals. Però aquí no ens trobem en aquesta tasca, perquè, malhauradament pel nostre poble, en aquest Estatut Interior de Catalunya no se li reconeix aquesta facultat, aquest poder i aquesta sobirania, i per establir-les, si les volem, aleshores hem de manllevar-les a la Constitució de la República espanyola. Ni més ni menys; no ens podem moure ni un mil·límetre de l'establert allí. Tots aquests principis socials, que aquí amb gran solemnitat es volen proclamar, tots deriven del text de la Constitució espanyola, i han de passar per dos sedassos : el de la Constitució i el de l'Estatut Exterior de Catalunya. I quan aquests principis siguin adients, concordin amb la Constitució i amb l'Estatut, valen perquè tinguin eficiència a Catalunya. Doncs no hi ha raó, en redactar nosaltres el nostre Estatut Interior, la primera Llei que organitza la nostra fesomia autonòmica i que doni eficiència a aquest poder, perquè haguem de recórrer a textos manllevats, que no podem ni tan sols dibuixar segons el nostre criteri. Aquesta és la raó que en tècnica constitucional, en establir un estatut, encara que volgüem que tingui una semblança a una Constitució interior d'un Estat, no podem establir nosaltres aquests principis que en realitat la nostra sobirania no pot tenir. Aquí està la segona raó per la qual no han d'incloure's en aquesta Llei, en aquest Estatut Interior nostre, que és la primera expressió del nostre poder autonòmic, com així ho diem solemnnialment en aquell preàmbul : «En recobrar la nostra personalitat», mentre manllevem de segona mà, textos de la Constitució de la República espanyola.

L'art. 8.e és reflexe de l'art. 43; el 10, del 44; l'11, del 45; el 12, del 48; el 15, del 46; etc. És a dir, que no fem res absolutament autonòmic,

només transcrivim, reflectim, copiem, i moltes vegades malament, l'establert per la Constitució espanyola.

Tots recordem, els que hem tingut el gust de treballar durant unes setmanes en la redacció d'aquest Estatut Interior, primer amb el senyor Casanelles, i després amb el que avui ens presideix, senyor Casanoves, la cura exquisida que tenia en llegir i rellegir el text d'aquest projecte, amb compàs, amb regla, àdhuc, amb cristall d'augment, per tal que els preceptes que nosaltres automàticament anàvem a redactar no s'apartessin dels rails ni del pentagrama establert en la melodia de la Constitució espanyola. Tots recordem, els que formàvem part de la Comissió, com en molts casos els textos s'havien de deixar per la sessió següent, perquè el nostre President, home de Lleis competentíssim, ens deia : «Oh! Cal estudiar això, perquè jo no sé si pot això frisar, pot això significar quelcom que escapi del marc de la Constitució.» Em sembla que així no es fa autonomia, ni podem nosaltres en aquest sentit expressar tota l'eficiència del nostre poder autonòmic. I per aquesta raó s'han modificat textos del projecte primitiu que ens va presentar el Govern de la Generalitat. És a dir, que volem tot aquest decàlec dels principis socials, que són i dona aquesta coincidència, senyors Diputats, que són deu articles, volem quant són reflexe o quant són matèria o quant són còpia de la Constitució espanyola; ni més ni menys.

¿Què suposeu, per exemple — ahir ho retreia el meu estimat company, senyor Duran i Ventosa, en l'art. 8.º, el cèlebre art. 8.º, del qual ja parlarem —, de la salvaguarda de la família per la Generalitat? Ara suposeu que nosaltres establím això com a principi de la nostra Llei fonamental, diguem-ne de la nostra petita Constitució. Ara suposeu que les doctrines propugnades amb tanta valentia i amb tanta eloqüència per un dels més distingits companys d'aquesta Cambra en discutir-se aquest article a les Corts Constituents, fan via i camí, i suposeu que arriba un moment en el qual triomfa a Espanya l'amor lliure. Què farà la Generalitat aleshores? O pel contrari, que segons el nostre criteri, el nostre punt de mira respecte de l'altre article, s'estableixi la llibertat dels pares de família de donar l'ensenyament als seus fills amb caràcter confessional, com està reconegut arreu del món civilitzat, i que s'estableixi com a moltes Lleis d'aquests països — països que com exemple de democràcia han estat adduïts i repetits des dels escons del davant — el repartiment escolar, i per tant, que el precepte de l'escola única i laica o monopoli de l'Estat que s'insinua en aquest precepte sigui aleshores lletra morta, què farà la Generalitat? Aquest precepte no valdrà res, ni àdhuc el que s'assenyala en l'art. 82, en el qual es diu, senyors Diputats, essència autonòmica nostra, que quan vingui la reforma d'articles imposada per la reforma de Constitució o d'Estatut, serà pels tràmits d'una Llei ordinària. Ni tan sols això, sinó que la reforma de tots aquests preceptes per la Constitució general de la República automàticament s'aplicarà aquí a Catalunya, malgrat aquests preceptes que avui

platònicament s'estableixen en aquest títol II, perquè tenen eficàcia quan són preceptes de la Constitució.

A més, hi ha declaracions que són perfectament inoperants. L'art. 8.º, per exemple, la salvaguarda de la família. Això és una còpia de l'art. 43 de la Constitució, amb una diferència que cal que tinguem molt en compte si s'aprova aquest article, i és que la Constitució de la República, en l'art. 43, estableix una «salvaguarda especial de la família per part de l'Estat», i aquí no es fa especial, sinó que és una salvaguarda en general; i ja sabeu vosaltres que l'espècie mata el gènere; de manera que avui, volguent salvaguardar la Generalitat, els guàrdies d'assalt valdran més que els Mossos d'Esquadra, perquè no són especials.

Ahir, eloqüentment, com sempre, el meu estimat i molt volgut company que avui ens presideix, deia contestant al senyor Duran i Ventosa quan aquest argüïa : «Perquè hem posat aquest article de la salvaguarda de la família»; el senyor Casanoves ens deia que això és un reflexe de la Constitució de Weimar, que ha passat de la Constitució de Weimar a la Constitució de la República espanyola per a posar un terme mig; és a dir, per a evitar la possible poligàmia, o bé els excessos del que es creia de la família russa. No us sembla que és una mica desproporcionat tot això que la Generalitat procuri evitar la poligàmia? No us sembla un xic desproporcionat? No; es tracta d'un text de segona mà, que hem copiat aquí malament i hem traduït pitjor. És cert que la Constitució de Weimar estableix en el seu article 119 — com molt bé deia el senyor Casanoves ahir des d'aquells escons — estableix això, però d'una manera molt diferent. La Constitució de Weimar, com totes les Constitucions o moltes de la postguerra, copiant aquest text de l'art. 119, no deia aquesta salvaguarda de la família, que no sap ningú absolutament el que vol dir; la Constitució de Weimar deia una cosa molt distinta. Deia — aquí tinc el text — que el matrimoni, com a base de la vida de família i de la conservació i augment de la nació, es troba sota la protecció especial de la Constitució. Però els nostres Diputats constituents això del matrimoni els hi anava a repèl; els semblava reaccionari, i per això copiaren aquesta fórmula que no vol dir res de protecció de la família, i aquí l'hem copiada ja de tercera mà.

(Entra a la Cambra el senyor Conseller d'Agricultura i Economia.)

Jo desitjaria, i ho desitja el poble de Catalunya, que d'aquests escons (assenyalant els de la Majoria) i d'aquells (assenyalant els de la Minoria socialista) perquè no hi ha inconvenient si volem, ja que en això jo admeto la vostra qualificació autoritzada, que es digui què representa i quin abast té per la Generalitat el protegir a la família, què vol dir la salvaguarda de la família. Creieu que fareu un gran favor a Catalunya i a la ciència, perquè fins ara tothom ho desconeix.

Hi ha un altre article, que és l'art. 9.º que ha estat aquí a bastament criticat i comentat. Ja em perdonaran els meus volguts companys de la Minoria d'Unió Socialista, que coincidim en

absolut amb la seva qual·lificació. Dieu : «L'exercici del dret de propietat s'ha d'inspirar en l'interès social.» Deia, amb gran justesa el senyor Comorera, tardes anteriors, i avui ho afirmava el senyor Fronjosà, que això no volia dir res. El senyor Comorera ho qual·lificava de pura literatura, i això és exacte; perquè si la intervenció de la Generalitat en aquesta finalitat de la propietat no existeix amb tota la seva eficàcia, és a dir, que l'arrel arribi en aquesta funció fins a l'expropiació, estem conformes amb l'amic Comorera en què és pura literatura. I senyors Diputats : per a preparar l'autonomia i àdhuc per a consolidar-la va molt bé la literatura; ara, per a fer seriosament l'autonomia, em sembla que la literatura no s'adiu gens.

A més, hi han principis socials, diguem-ne socials, perquè jo no vull ofendre ningú, jo vull parlar amb tota objectivitat. Però tot aquest socialisme, o aquestes quatre gotetes de socialisme, d'aquests deu articles del títol II, tenen un aspecte essencialment folklòric. A més, hi ha afirmacions extraordinàriament perilloses, des del punt de vista de la Constitució. A l'art. 11, per exemple, es diu que «tots els béns immobles, mobles i objectes de tota mena que tinguin interès històric, artístic o científic, poden ésser declarats d'interès públic. La Generalitat ordenarà les normes per a llur conservació, en coordinació amb les que regeixen el patrimoni cultural de l'Estat». Extraordinàriament perillos, si aquest article vol dir alguna cosa, perquè davant d'ell es redreça, amb tots els perfils més acusats, un dels articles de la Constitució de la República espanyola més pregonament antiautonomista, per quant tot això que es diu el tresor de la cultura, de l'art, de la riquesa, ho estableix la Constitució de la República en el seu art. 45, en dues condicions que s'aparten en absolut de tota intervenció per part de la regió autònoma. Primera condició : quan afirma que el tresor cultural de l'Estat està sota la seva salvaguarda, i aquí sí que aquest mot «salvaguarda» té tota la seva eficàcia, perquè, afegeix en la segona condició, que està lligada a l'expropiació feta en interès de l'Estat. De manera que aquest precepte de l'art. 11 del nostre Decàleg de principis socials, si vol significar alguna cosa, serà anticonstitucional; i si no vol ésser anticonstitucional, no serveix absolutament per res.

L'art. 12 — ja en parlarem aquí amb més detenció — estableix un monopoli de l'Estat sobre l'ensenyament. S'ha llegit ja manta vegada aquest precepte, per tal que jo enutjosament el repeteixi. Però jo us diré que és molt més fort que l'establert per la Constitució, i, per tant, quant s'aparta dels rails de la Constitució de la República espanyola, pot ésser ineficaz, inoperant; perquè en la Constitució de la República espanyola, en l'art. 48, s'accepta la possibilitat de l'ensenyament privat, quant aquell es refereix a l'ensenyament oficial, a la característica que tinguin els mestres o professors o funcionaris públics, la qual cosa vol dir que hi ha també, en aquest concepte, l'ensenyament privat. Aquí s'estableix un monopoli absolut, tal com resa el text, de l'ensenyament per la Generalitat, en

contradicció amb el que aquest ensenyament vol, com en una esmena del meu estimat company, senyor Rovira i Virgili, molt il·lustre, deia que s'ha d'inspirar — primera contradicció — en els ideals de llibertat. Jo em pregunto, ¿com un ensenyament que rau en un monopoli absolut de l'Estat, que imposa la seva pedagogia, àdhuc la seva moral oficial, com podrà el mestre infondre als seus alumnes, endegar tota la seva educació en un concepte de llibertat, si ell mateix nega aquesta llibertat als seus pares de donar-los un ensenyament i educació d'acord amb les conviccions d'aquests mateixos pares?

I contradicció en aquest article 8.e, perquè a tot arreu del món està reconegut així...

El Sr. FRONJOSÀ : Vostè no ho sap. Estudiï una mica més de Dret i ho veurà.

El Sr. TRIES DE BES : Li falta a V. S. estudiar mondologia.

El Sr. PRESIDENT : Jo prego als senyors Diputats que no dialoguin, o sinó no sabrem pas quina disciplina és la que hem d'estudiar.

El Sr. TRIES DE BES : Contradicció en salvaguardar la família, perquè el primer dret que té la família l'imposa la mateixa Constitució: uns deures als pares, d'educar i instruir llurs fills, i el menys que es pot demanar és que tinguin el dret de fer-ho d'acord amb llur consciència i llurs conviccions.

A més, senyors Diputats, aquest precepte a mi em causa una especial i fonda amargura, perquè és contradictori a tot el que significa l'esperit de Catalunya, terra de llibertats la nostra, de totes les llibertats. Més, perquè en tota aquesta matèria de l'ensenyament a Catalunya les institucions filles de la iniciativa privada, aquí han estat un exponent de tota la nostra cultura quan l'Estat ens en imposava una altra. Jo he de recordar aquí l'Ateneu Enciclopèdic Popular...

El Sr. COMORERA : No és confessional.

El Sr. TRIES DE BES : És una iniciativa privada, perquè la llibertat, senyor Comorera, ha d'ésser per a tots.

El Sr. FRONJOSÀ : És que nosaltres no som liberals, nosaltres acceptem la dictadura del proletariats.

El Sr. TRIES DE BES : Així ja ens entendrem. Però és que allí han dit (*assenyalant els escons de la Majoria*) que aquest Estatut s'inspirava en els ideals de llibertat i democràcia, i que l'ensenyament, com un postulat de l'existència de Catalunya, era la llibertat i per això voldríem nosaltres que aquesta llibertat tingués tota la seva eficàcia.

El Sr. COMORERA : Una paraula només, una paraula : I la llibertat del nen?

El Sr. TRIES DE BES : I la llibertat dels pares? És que la V. S. vol comparar la llibertat d'un infant de sis mesos amb la d'un home de vint-i-cinc anys? Això és grotesc, senyor Comorera, això és grotesc.

El Sr. PRESIDENT : Jo prego al senyor Diputat que es cenyeixi a la qüestió, i s'adreci a la Cambra.

El Sr. TRIES DE BES : I una altra institució nascuda en temps de la Dictadura, i per

mi molt estimada, l'Ateneu Politéchnicum... (*Un senyor Diputat de la Majoria diu unes paraules que no es senten clarament.*) De la Dictadura, perquè jo en temps de la Dictadura, senyors Diputats que m'interrompeu, estava a la presó, i no sé si vosaltres podeu dir el mateix.

El Sr. PRESIDENT : Aquí tothom, per honor nostre, és ex-presidari de la Dictadura. Continui la V. S.

El Sr. TRIES DE BES : Institucions d'iniciativa privada, com la institució Blanquerna, com l'Institut Eulàlia, i com aquest que és un exemple pregon de la vitalitat del nostre poble, el meravellós Institut de Cultura per a la Dona. Tot això és degut a la iniciativa privada. Amb monopoli de l'Estat, d'uns i altres, no haurien existit mai.

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria : El Centre de Dependents, també.

El Sr. TRIES DE BES : Exactament, i em plau molt aquesta interrupció. De la mateixa manera que les VV. SS. no voldrien pels seus fills que se'ls imposi una convicció determinada, tampoc no volem nosaltres que als nostres fills se'ls imposi un sectarisme determinat. (*Rumors accentuats.*)

El Sr. PRESIDENT : Senyors Diputats : No hi ha possibilitat de seguir les discussions de la Cambra. Interrompent tots alhora, encara es fa més difícil. Prego al senyor Diputat que continuï i s'adrexi a la Cambra, que serà contestat per algun dels membres de la Comissió.

El Sr. TRIES DE BES : Jo, finalment, he d'esmentar que aquests preceptes o principis nomenats socials, i altres, són perfectament innocuos i inútils. El meu estimat company senyor Duran i Ventosa, deia ahir respecte de l'art. 16, el cèlebre art. 16, que a Catalunya prohibirem la usura, i que avui el que practica la usura incorre en un delict. Per què hem posat això? Ah! Jo voldria que s'escatís aquí en la Cambra; perquè entenc que no serà cap indiscreció, ni cap inconveniència, el que jo ara digui el que se'ns argüï en el si de la Comissió; un dels més distingits membres, bon amic meu, em digué : «Oh! Es que hi han molts pagesos que es deixen caure en la usura.» Si aquesta és la raó, també hem de posar que resta prohibit els «timos» pels procediments de l'«enterro» i el del portuguès. Quina raó hi ha per posar aquí un delict, quan n'hi ha tants d'altres, com ha exposat amb molta justícia un setmanari festiu, tot el rengle de delictes del Codi penal? Això és una cosa desproposcionada. Nosaltres considerem que és una cosa ridícula que es consigni aquí, en una manifestació de la nostra sobirania, en aquests moments solemnes que estem vivint, un dels articles del Codi penal, que defineix i castiga la usura com un delict vulgar. Si és una cosa ridícula el consignar en un article constitucional allò que s'ha de castigar per mitjà del Codi penal o per una Llei general especial, puix de consignar-se aquí la usura, hauria de consignar-se també l'assassinat, els abusos deshonestos, les estafades, etc. (*El senyor Conseller de Justícia i Dret fa una objecció que escapa a la percepció dels taquígrafs.*) Evidentment, senyor Coromines, podria consignar-la també amb

els abusos deshonestos. (*Hi ha un moment d'aldarull, durant el qual són en gran nombre els Diputats que parlen a l'hora. El senyor President imposa ordre.*) No vull insistir més, senyors Diputats, perquè em sembla que no és aquest el moment ni l'hora oportuna d'insistir. Però en aquest ordre de coses, ja es manifestava ahir amb paraules eloqüents, com a seves, el senyor President de la Comissió, cantant potser en una altra octava i sortint d'aquell pentagrama, que aquí anàvem a fer una tasca d'enciclopedistes. El senyor Casanoves s'imaginava transportat en un Parlament realment constituent. Aquí, per un modest Estatut interior, l'Enciclopèdia ben poca cosa hi té a fer. En tot cas, serà l'Enciclopèdia Espasa. Aquí estem fent un Estatut que ve marcat per dues lleis fonamentals : per la Constitució de la República i per l'Estatut de Catalunya. Jo, amb perdó del Conseller de Justícia i Dret, tan bon amic meu, li he de recordar una cosa que la lectura d'aquest article em suggereix. La V. S. senyor Coromines, i jo hem estat i som d'una tertúlia d'una penya de Barcelona extraordinàriament deliciosa de la qual han format part tots els grans enginyers de la nostra terra. La V. S. recordarà com el doctor Turró, una de les eminències de Catalunya, amb aquella expressió que donava a les seves paraules i als seus conceptes, amb aquella expressió quasi onomatopèica, deia en moltes ocasions que en aquest món i sobretot a la nostra terra hi ha tres persones que actuen i interpreten la seva actuació en una forma que és un vertader desastre. Aquestes persones, deia el doctor Turró i ho deia en castellà per fer el seu argument encara més incisiu, són «el higienista, el pedagog i el sociòleg». Doncs bé, jo llegint aquests articles veig transpuar les persones i l'esperit de l'«higienista, el pedagog y el sociòleg.» (*Rialles.*)

El Sr. ESPANYA : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Espanya, de la Comissió.

El Sr. ESPANYA : Senyors Diputats; tenia raó el senyor Tries de Bes quan al començament del seu discurs, per combatre la totalitat del títol, deia que la matèria estava ja exhaurida quant a argumentació, perquè realment no ha fet altra cosa que repetir tot allò que es va dir el primer dia. No ha fet més que repetir el que va dir ahir el senyor Duran i Ventosa...

El Sr. TRIES DE BES : Menys allò de l'«higienista, el pedagog i el sociòleg». No dirà que no tinc originalitat!

El Sr. ESPANYA : Aquestes coses en aquests moments, senyor Tries de Bes, s'han de prendre més seriosament.

El Sr. TRIES DE BES : No: tal com estan aquí! No, senyor, no. Déu nos en guard!

El Sr. ESPANYA : Doncs jo, que l'he escoltat amb serietat i gran atenció, li prego que em concedeixi un tracte de reciprocitat.

El Sr. TRIES DE BES : I jo que em perdoni.

El Sr. ESPANYA : El senyor Tries de Bes parlava del moment històric en el qual ens trobem. Realment, és un moment sòlid i de gran transcendència per Catalunya el moment en què recobra la seva personalitat política, com ja es proclama en el

preàmbul aprovat per l'assemblea. Amb aquest projecte d'Estatut recobra Catalunya no solament el seu Govern, sinó les Corts, per fer les seves Lleis, i aquest moment històric ens obliga a tots a complir amb els nostres deures. Nosaltres, per consegüent, en fer la Llei fonamental de Catalunya hem tingut en compte el que és la Llei fonamental; el que és una Constitució; el que és un Estatut en el sentit de Llei fonamental. I una Constitució o Estatut en el sentit de Llei fonamental, senzillament significa que ha de recollir la realitat dels sentiments polítics i socials d'un poble, perquè la Constitució no solament és l'organització del Poder que ha de regir un poble, sinó també la proclamació dels principis en què s'han de basar tots aquells poders. I així ho reconeixia en part el senyor Tries de Bes quan deia que les Constitucions modernes tenen dos parts: la part d'organització de poders i la part dogmàtica.

Senyor Tries de Bes i senyors de la Lliga Catalana: heu presentat aquest vot particular al títol II: si en el nostre projecte no es parlés de principis socials, aleshores sí que li haguérem donat un segell d'originalitat al nostre Estatut fonamental. Aleshores sí que s'hauria produït allò que aquí s'ha dit diverses vegades quan se'ns ha retret a nosaltres per part de la Lliga Catalana que hem fet un Estatut que no té originalitat de cap mena. Si haguéssim escoltat i seguit les suggerències de les VV. SS. hauriem fet una Constitució sense principis socials i aquesta Constitució sí que hauria estat original. Constitució molt original en els temps presents, en el segle actual, perquè hauria estat l'única Constitució d'Europa, en la postguerra, en la qual no apareixerien consignats principis socials.

Però nosaltres no podíem fer-ho així. Nosaltres, els que constituïm l'Esquerra Republicana i inclòs els que constitueixen la Minoria d'Unió Socialista de Catalunya, són persones que en aquest punt defensen unes tesis absolutament contràries a les de les VV. SS. Fins i tot se'ns fa el retret que amb la proclamació de principis socials ens hem quedat a meitat del camí. No és això, senyor Fronjosà?

El Sr. ESPANYA: Si dieu això és perquè vosaltres hauríeu volgut que haguéssim anat més lluny. Però el nostre deure queda reflectit pràcticament en els principis socials que resten proclamats en aquest projecte per dues finalitats. Una finalitat, és perquè aquesta proclamació significa la incorporació de Catalunya en aquests moments històrics als corrents universals de les democràcies europees, i l'altra finalitat, és perquè això significa una declaració, una proclamació de la nostra competència en la majoria dels principis i de les matèries a què es refereix aquest títol II.

Nosaltres hem de proclamar els nostres principis perquè Catalunya ha dit ben clarament en les darreres eleccions que la seva realitat en matèria de sentiments és precisament d'un sentit democràtic liberal i esquerrà; i això ja s'ha vist pel resultat de les eleccions, senyor Tries de Bes. Nosaltres complim amb els nostres deures, i un d'aquests deures nostres és el donar les degudes satisfaccions al poble, perquè del contrari, d'atendre les suggestions de la V. S., nosaltres deixaríem de complir els deures que tenim amb el poble de Catalunya.

Però és que, a més, senyor Tries de Bes, aquí s'ha parlat del concepte de sobirania, que obliga a què una llei s'extengui en declaracions de principis respecte aquesta matèria que no són de la competència pròpia del nostre Parlament. Per això li dic al senyor Tries de Bes que sofreix una equivocació i que si ha anat punt per punt examinant article per article totes les declaracions a què es refereix aquest article 2.ª, haurà vist que cometia una inexactitud, que deia una cosa que no tenia realitat en dir que nosaltres no tenim competència en aquesta matèria. Sí, senyor Tries de Bes; nosaltres tenim competència pròpia, nosaltres tenim sobirania pròpia, no tenim tota la sobirania i tota la competència que voldríem tenir, tota la competència i la sobirania que estava inscrita en el projecte d'Estatut que es va redactar a Núria; però de totes maneres de l'Estatut que es va aprovar per les Corts Constituents de Madrid, en surt per nosaltres una competència pròpia, una sobirania pròpia. I, naturalment, totes aquelles matèries que són de la nostra sobirania i de la nostra competència tenim el dret i tenim també l'obligació de consignar-les aquí en forma de declaracions de principis socials perquè també afecten a la nostra sobirania.

Parlava el senyor Tries de Bes de la família. ¿Quin dubte hi ha que la família, en tot el que es refereix a les relacions jurídiques que hi ha entre tots els seus membres, de marit i muller, de pares i fills, quin dubte hi ha que és matèria de la nostra competència? ¿És que l'Estatut no diu que serà de la nostra competència exclusiva tot el que fa referència a la legislació civil, exceptuant les fórmules de matrimoni i algunes altres poques coses que s'especifiquen en la Constitució i en l'Estatut? ¿Per què no havíem de fer la declaració de principis que fa referència a l'article 8.ª, del títol II, que es contrau a la família? Ja vindran les Lleis, senyor Tries de Bes.

El Sr. TRIÉS DE BES: Em permet una interrupció? Per què no hi afegeix la successió testamentària?

El Sr. ESPANYA: Ja vindrà el Codi civil i en parlarà. També afecta al dret de propietat i nosaltres havíem de fer aquesta declaració de principis continguda ja en totes les Constitucions. El senyor Tries de Bes, que està més versat que jo en aquestes qüestions, sap molt bé que en la Constitució alemanya així com en altres Constitucions es consignen aquests principis a què nosaltres ens referim perquè avui les Constitucions de la postguerra difereixen de les d'abans de la guerra. Totes les d'abans de la guerra s'inspiraven en els principis de la declaració dels drets de l'home i en els de la revolució francesa, però hem avançat molt des d'aquell temps. Avui dia els drets socials són més reconeguts per tots els Estats; es sofreix una transformació contínua i la vida econòmica fa incorporar a la vida de l'Estat una colla de problemes que comencen en la família i en l'ensenyament i acaben amb el de la propietat. Totes aquestes matèries avui dia, naturalment, són matèria de la competència dels Estats i els Estats tenen molt de compte en incorporar-les, cadascun segons la seva ideologia.

Sap també el senyor Tries de Bes que la Cons-

titució alemanya no fou partidista, sinó que derivà de la transacció entre els social demòcrates i els catòlics. No ha d'estranyar-li, doncs, que l'Esquerra Republicana de Catalunya s'hagi inspirat en aquestes declaracions.

I parlava també del règim de propietat i deia que això era fer literatura i ens feia un retret aprofitant els arguments la Minoria socialista, exposats pel senyor Fronjosà avui i del senyor Comorera l'altre dia. Exposava els mateixos arguments sobre el fet de no haver consignat en l'article 9.º de què ara parlem, ultra el dret de propietat, que ha d'inspirar-se en el dret social, de no consignar allò que fa referència a l'expropiació i socialització. D'aquesta matèria en parlarem quan es discuteixi l'esmena corresponent presentada pels Diputats socialistes.

I no desitjaria repetir allò que ja manifestà el senyor Andreu i el senyor Casanoves. Per cert, ara que parlo del senyor Casanoves, he de sortir en defensa d'ell encara que no necessiti de la meua defensa.

El Sr. TRIES DE BES : Jo no l'he atacat.

El Sr. ESPANYA : Però li ha fet dir una cosa que el senyor Casanoves no va expressar quan parlava de la família i de la poligàmia i altres conceptes relacionats amb aquesta matèria, atribuint-li el senyor Tries de Bes una altra afirmació. El que digué el senyor Casanoves és que un tractadista feia unes afirmacions, però el senyor Tries de Bes va substituir el tractadista pel senyor Casanoves.

Tornem a allò referent a la propietat. Nosaltres diem que l'exercici del dret de propietat s'ha de regular per l'interès social. Per què? Perquè el dret de propietat és un dels drets que ha evolucionat més en el món i avui dia totes les escoles veritablement democràtiques solament poden acceptar el dret de propietat com una funció social, és a dir, en quant la propietat representa una funció social i per consegüent supediten la propietat a l'interès social. Aquesta és la declaració que fem nosaltres, i la fem perquè el règim de propietat és de la nostra competència ja que hem de fer un Codi civil i legislar sobre contractes d'arrendament de la terra i fer Lleis referents al nostre dret civil, inclús en aquella matèria a què es referia el senyor Tries de Bes, en els béns que es trametin de pares a fills. És natural, doncs, que ho haviem de consignar, i quan vingui el Codi civil procurarem instaurar-ho en compliment del precepte constitucional, si així resta aprovat per la Cambra, ja que les Lleis inspirades en aquest interès social van d'acord amb el que proclamaven els nostres homes en les seves propagandes en mítings. Nosaltres, en aquest aspecte, complim amb un deure.

Parlava també el senyor Tries de Bes de l'ensenyament i deia perquè haviem de proclamar aquest principi que l'ensenyament primari ha d'ésser obligatori, gratuït i laic. Sobretot la paraula laic semblava que l'espantava extraordinàriament i sembla que al senyor Duran i Ventosa l'espanta encara més.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Encara més.

El Sr. ESPANYA : Ja recordarà la V. S. les controvèrsies que hem sostingut en la Comissió, però tingui's en compte que laïcisme no és sec-

tarisme i que en parlar de la llibertat dels nens cal no deformar-la amb imposicions de cap mena i vigilar la consciència del nen i, en conseqüència, per vigilar-la cal procurar que les institucions d'ensenyament que tingui la Generalitat siguin laïques. Nosaltres ens referim a les institucions d'ensenyament de la Generalitat. Aquesta té per l'Estatut aprovat a les Corts Constituents, la facultat de crear institucions d'ensenyament i nosaltres hem volgut proclamar com a principi social que aquest ensenyament serà gratuït, serà obligatori i serà laic.

Per consegüent, no l'espanti al senyor Tries de Bes aquesta paraula, perquè a més està de conformitat amb les Lleis de la República i amb l'esperit que avui regeix a Espanya.

Parlava de totes aquelles escoles, del Politècnic, d'una sèrie d'escoles que el senyor Tries de Bes no recordava que precisament van crear-se per a suplir les escoles de la Mancomunitat.

El Sr. TRIES DE BES : Aquí estava la força del meu argument.

El Sr. ESPANYA : Però pel demés, sàpiga el senyor Tries de Bes que si nosaltres hem consignat aquest principi, és, en primer lloc, perquè l'ensenyament en això que ens ha estat reconegut en l'Estatut aprovat per les Corts Constituents de la República, significa que nosaltres podem crear escoles, i nosaltres volem que en aquestes escoles l'ensenyament és doni en aquesta forma que es diu ací, purament gratuïta i laica.

Després, no sé si el senyor Tries de Bes ha parlat d'usura.

El Sr. TRIES DE BES : Em sembla que en la Comissió va espantar més a V. S. que no a mi.

El Sr. ESPANYA : Per això ho dic; però jo faig present que a la Constitució alemanya hi és.

El Sr. TRIES DE BES : Però al Codi penal, no.

El Sr. ESPANYA : Ací la legislació penal no la fem nosaltres; és facultat de les Corts Constituents.

El Sr. TRIES DE BES : D'això em queixo.

El Sr. ESPANYA : Altres vegades no ha existit com a delictes la usura. De manera que sabem moltes coses d'usura que jo conec en la vida de terres lleidatanes que per mitjà de cartes de gràcia, i ací per grans societats, per cases de préstecs, a vegades aquesta usura que sobresurt d'aquests casos, que jo no vull dir-ho perquè ningú no s'espanti, perquè fins en els bancs mateixos hi ha certa usura d'aquesta naturalesa, i crec que importa que proclamem aquest principi. Si tots estem conformes en què la usura és una cosa que inclús és delictes actualment i que pot deixar d'ésser-ho novament si vingués una reforma del Codi penal, en aquest sentit, nosaltres, en principi, proclamem això. Res més. De manera que en definitiva, senyor Tries de Bes, totes les impugnacions que ha fet la V. S. respecte d'aquesta matèria, totes les impugnacions són impugnacions que no tenen raó d'ésser. Ací el que hi ha és una cosa: que senzillament aquest principi sembla com si fessin nosa a la Minoria regionalista...

Un Sr. DIPUTAT de Lliga Catalana : No, no!

El Sr. ESPANYA : ...i des del començament ens esteu retraient continuament que som ingenus en declarar aquests principis; altres vegades dieu que fem literatura; altres, que som purament romàntics, i allò que volen les VV. SS. és que els treguem.

El Sr. TRIES DE BES: Que es treguin i que es compleixin.

El Sr. ESPANYA: I això no solament no ens fa nosa, sinó que precisament aquesta incorporació, és a dir, aquesta proclamació d'aquests principis, és la demostració que nosaltres incorporem a la Catalunya nova que anem a crear els grans corrents universals de la democràcia europea. Això és una satisfacció per a tots nosaltres; la satisfacció del deure complert. Res més.

El Sr. TRIES DE BES: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Triès de Bes, per a rectificar.

El Sr. TRIES DE BES: Per a rectificar breument al meu estimat company senyor Espanya. Molt bé el que ha dit la V. S.; jo no hi tindria res a dir, naturalment amb les corresponents reserves ideològiques sobre l'establiment d'aquests principis. Jo no em refereixo al contingut d'ells, que estic conforme en molts d'ells i discrepo en altres. Ja he dit en començar el meu modest parlament que em referiria a un punt de vista purament adjectiu, de situació, de topografia. La V. S. ha argumentat en els corrents moderns i de post-guerra. Molt bé quan es fa una Constitució de veritat, amb plena sobirania; que en sobirania, senyor Espanya, sols hi ha una mida, que és la plenitud. Però ací, quan anem a exercir una funció autonòmica en virtut d'unes facultats que ens han establert dues lleis dictades per un Parlament que no és el nostre, no podem dir que anem a forjar, a estructurar, a dibuixar una Catalunya d'acord amb les nostres conviccions, si aquestes conviccions han d'ésser dictades per una Llei general de la República i han de passar pel sedaç de l'Estatut de Catalunya. De manera que totes les argumentacions de la V. S. respecte als principis socials, estan molt bé quan hi ha sobirania per a establir-los amb tota plenitud i eficàcia; però quan ací hem d'anar a manllevar-lo en aquestes altres Constitucions autonòmiques, senyor Espanya, això més que goig fa pena. Perquè retreia la V. S. el preàmbul de «recobrar la nostra personalitat política», i en recobrar la nostra personalitat política hem d'anar a agafar, esboçar i retallar de la Constitució espanyola uns quants articles i enganxar-los en un tros de paper? Així recobrem la nostra personalitat política? Perquè la V. S. afegeix: «això ho hem tret de la Constitució, i volem incorporar tot l'esperit de la Constitució al nostre Estatut intern». No, senyor Espanya; nosaltres anem a fer un Estatut intern que sigui expressió de la nostra autonomia. Tots aquests principis que diem, més que un rètol, cal executar-los en la pràctica. És semblant com quan discutíem el primer Pressupost de Catalunya, en què jo impugnava el capítol de l'Assistència social, se'm retreia des d'aquests bancs de Majoria el gran progrés per haver canviat el rètol de «Beneficència» per «Assistència Social». A mi el rètol no m'impressionava, senyor Espanya. M'impressionaven els conceptes en xifres, i jo deia amb tristesa que eren les mateixes xifres, el mateix volum de diners d'abans de l'autonomia de Catalunya, i només havíem canviat el rètol, i ara només fem que cercar aquell rètol de les Constitucions modernes. Evidentment, evidentment que s'han seguit aquests corrents en Constitucions de pobles i Estats, a les quals s'ha referit la V. S.; però ara nosaltres estem forjant un Estatut; no fem una llei

d'un Estat: estem en un règim autonòmic amb facultats que li són reconegudes per una llei que nosaltres no podem tocar i la qual hem forçosament d'atemperar-nos. La V. S. té una cultura especial en legislació comparada constitucional; no en va ens parlava d'aquell llibre de Mirkine-Guetzévitch, sobre les modernes Constitucions d'Europa. Jo he d'afegir al senyor Espanya que n'ha sortit un altre volum, i Déu ens en guard de què haguessin seguit les nostres converses en la Comissió d'Estatut Interior...

El Sr. ESPANYA: Moltes gràcies pel consell.

El Sr. PRESIDENT: Ja figura en la Biblioteca de la Cambra. (*Rialles.*)

El Sr. TRIES DE BES: Doncs aquí podria veure V. S. com tots els Estats lliures de Federacions — i jo li retrec, ja que tant enamorat està de la Constitució alemanya, la Constitució de Prússia que és Estat lliure i de Baviera que també és Estat lliure — la parquetat d'aquestes Constitucions. Les Constitucions d'aquests Estats que són lliures que no admeten ni la comparança amb la nostra situació política d'ara, la parquetat en aquests principis socials, que ni un se'n consigna a Prússia i en quant a Baviera, tan sols l'aspecte confessional dels establiments superiors religiosos, perquè com sap la V. S. millor que jo, per la Constitució del Reich a Baviera se li concedeix la facultat sobirana de tractar amb la Santa Seu i d'establir tota la seva regulació religiosa d'acord amb la seva plena i absoluta sobirania. No em podria esmentar la V. S. ni un sol exemple, no de regió autònoma, sinó d'Estat lliure, en què no s'estableixi aquell criteri en els principis socials. La V. S. després adduïa que aquest Decàleg de principis socials era el resultat de la predicació electoral. Jo no he de comentar ni de qualificar el que perillosament ha exposat la V. S., perquè el comentari l'han fet en aquests bancs de la V. S. Ni una sola paraula.

Del matrimoni. Si n'és de grotesc, senyor Espanya, avui aquest concepte que deia la V. S. de «salvaguarda»! En dir que la salvaguarda la representa la Constitució de Weimar com enfàticament exposava la V. S. i no reconeguda per totes les altres Constitucions, senyor Espanya; que jo també tinc el llibre de Mirkine.

Un Sr. DIPUTAT: És la vostra desgràcia. (*Rialles.*)

El Sr. TRIES DE BES: No és la «salvaguarda» de la família, com deia. És el matrimoni com a base de la família, que és molt diferent. ¿Què té que veure amb l'aspecte dels drets i deures entre esposos que reflecteix, que rau en l'essència mateixa del matrimoni, que això sí que és essencial, ja que nosaltres no hi tenim competència? Això és un caràcter més, la salvaguarda de la família, que ja he dit com fou elemental aquest text que deriva de l'article 119 de la Constitució espanyola, la de Txecoslovàquia, la d'Equador i la de Lituània. Ni una més, senyor Espanya.

La usura, senyor Espanya — i no és impertinència —, va ésser iniciativa pròpia vostra. Bé està que ho posi la Constitució alemanya, però si aquí ho tenim com un límit del Codi penal! En una Llei espanyola incorporada al Codi penal, i quan

la V. S. reconeixent-ho i batent-se en retirada deia : « És que hi ha determinats contractes que no poden ésser usuraris ». No vull fer l'ofensa al senyor Espanya de creure que no ha llegit els articles del Codi penal en què aquests casos són perfectament previstos, perquè no solament s'esmenta en l'article 532 el delictes qualificat d'usura habitual, sinó que en el 533 es diu que seran castigats amb igual pena els que encobreixin amb altres formes contractuals qualsevulla realitat d'un préstec usurari encara que no existeixi habitualitat. Què vol més, senyor Espanya?

I l'argument que em deia : « Oh ! Pot venir un moment que la legislació espanyola s'arrepentirà d'aquest avenç — avenç indubtable, senyor Espanya —, en el nostre Codi penal, i llavors retirarà el delictes de la usura ». Doncs jo contesto en aquest cas, què farà la Generalitat si la Llei penal no estableix una sanció? Serà un títol, un rètol.

El Sr. ANDREU : No seran vàlids els contractes usuraris.

El Sr. TRIES DE BES : Tampoc ho seran ara, perquè hi ha aquella Llei. És una petita relliscada que hem de procurar esborrar tots amb la millor bona voluntat.

Hi ha, senyor Espanya, una cosa en aquest títol que em dol molt d'esmentar i qualificar — no vui emprar paraules meves —, també com el meu estimat amic el President de la Comissió d'Estatut, m'empararé en un tractadista, però esmentaré el nom, Bertelemy, professor de París. Aquest, comentant les Constitucions, diu que en la declaració de principis cal anar molt en compte perquè es pot caure en la puerilitat. Puerilitat que aquí és doble perquè no tenint nosaltres facultats ni sobirania per a fer-ho volem imitar als grans. Puerilitat semblant a una d'una Constitució tan democràtica com la suïssa que en l'article 25 preveia i s'assentava com text constitucional que es prohibia matar les bèsties per l'alimentació, sagnant mentre no fossin aturades; i naturalment aquesta puerilitat hagué d'esmenar-la la realitat dels fets i el Tribunal de Justícia Federal hagué de dir que no s'inclouen en aquest precepte les gallines i les oques.

La V. S. ha parlat del moment sagrat. El sentim tant com la V. S. i per això nosaltres ara, en establir, en redactar, en definir la nostra Llei fonamental i bàsica no volem que s'aparti dels seus rails i del que ens indiquen les Lleis fonamentals a què nosaltres venim referint-nos. Les VV. SS. tenen un deure amb el poble, i no us ofenguen perquè us ho dic amb la galeria. Ja ens hi prestarem a fer-ho; però almenys per la serietat del moment i l'Estatut no siguem desproporcionats; anem a establir la nostra autonomia tal com es dicta i d'una manera seriosa, que si han vingut honors militars de segona classe, si han vingut imposats, almenys el nostre primer text no el fem de segona mà. (*Senyals d'aprovació en els bancs de la Lliga Catalana.*)

El Sr. CASANOVES : Té la paraula el senyor Espanya, per a rectificar.

El Sr. ESPANYA : Breus paraules per a rectificar. El senyor Tries de Bes en la seva rectificació ha començat per dir que nosaltres no havíem fet més que retallar i copiar articles de la

Constitució espanyola o altres Constitucions. El senyor Tries de Bes ha oblidat que a la Constitució espanyola mateixa hi ha una sèrie de ratalls procedents si vol d'altres Constitucions i si anem estudiant totes les Constitucions d'Europa anirà veint el senyor Tries...

El Sr. TRIES DE BES : Per això he dit de segona i de tercera mà.

El Sr. ESPANYA : ...anirà veient el senyor Tries que unes i altres tenen tal semblança que sembla que les hagi fet la mateixa mà en determinats articles. Però això, senyor Tries de Bes, obeeix a una realitat, de la mateixa manera que tots els trajos són semblants. Les Constitucions, que són lleis fonamentals, parteixen en general d'una determinada tendència i allí on les Constitucions estableixen règim parlamentari, veurà que més o menys tots els articles d'aquelles Constitucions són comparables als articles d'una altra Constitució i estan expressats si no amb les mateixes paraules, amb la mateixa significació; i en aquella part dogmàtica a què abans es referia el senyor Tries de Bes passa el mateix. Hi ha declaracions de principis socials que estan consignats en una i altra Constitució en termes semblants. De manera que la consignada aquí fa declaracions que poden semblar iguals a les declaracions, en determinats aspectes de la Constitució espanyola o la de Weimar, o altres Constitucions estrangeres. Això no és culpa nostra; és culpa de què les coses, tractant-se de Lleis fonamentals, obeeixen a determinats principis, i les conseqüències pel que es refereix a articular aquestes principis són més o menys iguals.

I tornava a repetir que nosaltres estem fent una Constitució sense tenir sobirania, i que per això no tenim per què fer declaració de principis. Em sembla, senyor Tries, que estem tots conformes que dintre de les atribucions que ens han estat reconegudes per les Corts Constituents, tenim determinada sobirania mentre aquell Estatut prevalgui. Per consegüent, amb aquesta sobirania que ens ha estat reconeguda, nosaltres tenim la competència plena per a regular-la en la forma que millor estimem, i per consegüent, si fem declaració de principis de totes aquestes matèries que ens corresponen, complim amb el nostre deure. Per què? Perquè l'Estatut que estem discutint és la primera Llei fonamental de Catalunya. Després de perduda Catalunya la seva personalitat política, quan ja no tenia Govern propi ni Corts, en tornar a tenir Govern propi i Corts fem la Llei fonamental, i en aquest moment tenim l'obligació de dir el nostre pensament. Nosaltres, que som liberals, que som demòcrates, que som republicans, que som d'un partit d'esquerra, tenim l'obligació de consignar en la primera Llei de Catalunya, tota aquesta declaració de principis, que significa la nostra incorporació a aquest corrent de les democràcies europees. La Majoria, per consegüent, és consegüent amb els principis que ha sustentat a tot arreu: és la primera llei que fa i és natural que hi aboquem tot aquell romanticisme de què ens ha fet retret el senyor Tries de Bes, que, pel que sembla, de tenir principis en diu ingenuïtat.

El Sr. TRIES DE BES : Principis propis.

El Sr. ESPANYA : Principis propis; és una ingenuïtat, és un romanticisme.

El Sr. TRIES DE BES: No tenir-los, no tenir-los, senyor Espanya!

El Sr. ESPANYA: He de dir al senyor Tries que precisament aquesta és la fortalesa dels partits que senten aquests principis de modernitat, aquesta és la força. Aquí s'ha vist en les eleccions darreres com el poble de Catalunya sentia aquells principis i com ha donat la seva confiança a tots els esquerres d'aquesta Cambra, perquè sostinguin els principis que varem proclamar en les campanyes electorals i han volgut incorporar al projecte de Constitució.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Senyors Diputats: No amb intenció polèmica, perquè jo no voldria amb les meves paraules suscitar la necessitat d'una resposta, sinó per la conveniència de recollir alguns ensenyaments que es dedueixen d'aquest debat, voldria dir quatre paraules a aquesta assemblea, per veure si concretarem alguns dels temes que aquí s'han discutit. Jo començo per a dir que em trobo amb una certa dificultat en voler resumir en el meu pensament la posició d'una de les principals Minories, la principal Minoria d'aquesta Cambra, perquè en la sessió del dia abans m'ha semblat veure com a posició principal d'un dels seus membres el fet de retreuren's que havíem fet una Constitució o un projecte de Constitució interna poc original, poc català i poc catalanista i poc catalanitzat, i com sigui que això només es podria esmenar anant a unes àmplies declaracions de principis, a més de recollir institucions, si n'hi haguessin, de caràcter eminentment nacional, jo em trobo amb la dificultat de saber en què quedem: si hem d'anar a fer encara més declaracions de principis que aquestes que conté el nostre Estatut Intern, de l'afirmació de l'oficialitat i de la nacionalitat de la nostra llengua, del sostenir una bandera, i d'afegir les diverses declaracions que hi ha aquí, si encara hem de fer més, o hem de seguir aquest altre camí que avui ens ha exposat el senyor Tries de Bes, del qual sembla resultar que no hi ha d'haver declaracions de principi en aquestes Constitucions, o sobretot quan, com en la nostra, no tenim cap sobirania, o és tan migrada que sembla que no en tenim cap.

Jo, no em puc situar ni en una posició ni en l'altre. Jo les respecto totes dues, i per tant, dic que no parlo en sentit de polèmica. Mes crec que nosaltres tenim una sobirania, que des del moment que se'ns ha deixat constituir un Parlament, i que a aquest Parlament se li ha confiat la darrera paraula per damunt de la qual no pot parlar ningú, en certs punts de legislació i en certs punts d'execució de les Lleis, això és una sobirania, perquè si sobirania vol dir alguna cosa en el món, és el dret de parlar el darrer, de parlar per damunt de tots. Si nosaltres podem parlar per damunt de tots en aquelles coses que ens han estat respectades, nosaltres tenim un dret de sobirania, i està bé que nosaltres a aquest dret li posem una definició teòrica, i que sobre d'aquest dret aixequem una bandera. Perquè aquestes declaracions de principi que sembla que

no volen dir res, no obstant són un guiatge per tota la legislació futura, perquè aquí teniu una declaració que sembla que no vol dir res, en la Constitució espanyola, que és aquella de què Espanya és una República de treballadors de totes menes. Ah! Això sembla que no vol dir res. Però això marca una orientació, dóna un sentit, això posa un seny per damunt de tot a l'obra constructiva d'aquesta República espanyola. i jo crec que això té un profund significat malgrat que en el moment no pugui traduir-se en alguna cosa concreta i determinada.

De manera que pot ésser que no tingui una eficiència immediata tota aquesta part de declaracions que hi poden haver en el nostre Estatut, però quant són una definició, un intent, quant vénen a representar la voluntat, quant vénen a declarar un sentiment i a afirmar una bandera, per damunt de les nostres propagandes i de les nostres actuacions, això té un sentit pregon de realitat, i aquest sentit pregon s'haurà de traduir un dia i altre dia en l'obra de la nostra actuació en el Parlament i fora del Parlament. Per això jo considero que no estan de més, així en general — no ho dic en to polèmic, sinó per a expressar un resum que m'he fet d'aquest debat —, que tenen una necessitat d'existència aquests principis que hem posat en el títol II del nostre Estatut Interior. Però, a més, jo voldria fer notar una cosa, una disparitat entre les dues Minories d'aquesta Cambra, una disparitat que no vull dir que no sigui lògica i que no sigui ben explicable, però que jo l'he d'assenyalar: la posició d'una Minoria regionalista que ens demana que suprimim tot aquest títol, però que no ens proposa que posem res més en lloc i en contra d'aquesta cosa que suposa que s'ha de suprimir; i la posició de la Minoria socialista, que ens diu que aquest títol és deficient, que potser li fan nosa algunes de les coses que hi ha aquí, però ens demana que hi posem alguna cosa més. Jo he de confessar que en la discussió d'una Constitució trobo més lògica aquesta posició de la Minoria socialista, que demana una afirmació positiva, que no la posició d'una Minoria que ens critica perquè fem això i no ens proposa què hem de fer en lloc d'això.

I ara anem als principis que nosaltres hem signat en aquest títol II. Jo no sé, jo no comprenc, com el fervor polèmic pot arribar a fer dir a un home de les conviccions, dels sentiments, de la posició social del meu volgut amic senyor Tries de Bes, que això de la família no vol dir res, que el posar en una Constitució que la Generalitat aferrarà la família en el nostre país, això no vol dir res. No, no. Fins ara, tots ens hem entès en aquest país i en tots els altres països en distingir dues menes d'orientacions: una que va cap el sosteniment i refermament dels sentiments de família, i unes altres que anaven en un corrent de desori, si es mira des d'aquest punt de vista o en un corrent d'ordre diferent si es mira des d'un punt de vista ideal, que tal vegada així ho prenguin aquells que això pretenen. Però, amb això, aquí i tot arreu, la família vol dir alguna cosa, que no hem acabat de perdre tant el seny de la nostra posició social, perquè avui, pel poble català, un poble que sent

profundament la família com la sentim nosaltres, això no vulgui dir res. Jo m'he trobat de voler interpretar un fenomen social que es produeix. En tots els pobles del migdia d'Europa, en els quals la família és la casa; és el centre; és la institució on neixen els fills; en els pobles del Nord, la família, en gran part deixa d'ésser això, i sense que impliqui una més gran immoralitat, perquè jo no vull dir que això sigui immoral — sense que impliqui una més gran immoralitat, ens trobem que mentre aquí neixen un 2 ó un 3 per 100 de fills il·legítims, a Germània neixen el 25 per 100, i a Noruega passen per damunt de la xifra de la meitat, els fills que neixen fora del matrimoni, fora de la família. Jo penso que això deu voler dir alguna cosa. Això vol dir que nosaltres tenim un sentiment de família i que no està malament que nosaltres refermem aquest sentiment i que no anem a confondre algunes ideologies que ens portin a discutir la propietat, o les formes del matrimoni, que ens portin a discutir fins la legitimació dels fills, amb altres principis i divagacions i discussions, que ens privin de reformar aquest sentiment de família que és una de les bases constitutives de la societat catalana.

Però jo li faré notar a la Minoria regionalista que això no ve en un article a part, de tots els altres, que no és una declaració vaga i inconcreta, sinó que està en un article en el qual es fa un resum dels principis que han de orientar la nostra legislació civil. No solament es diu en aquest article que es refermarà la família, o que queda sota la salvaguarda de la Generalitat, sinó que després es parla del matrimoni i es parla dels fills il·legítims, i es parla de la investigació de la paternitat en aquest article mateix. De manera que aquest article, no hem d'interpretar-lo fragmentàriament, sinó que en aquest article li hem de veure el resum d'aquelles bases principals amb què el poble català vol constituir el seu Dret civil... I aleshores no es poden examinar a part aquestes coses; s'han d'examinar conjuntament. No es pot creure que això sigui una cosa de partit; jo crec que aquesta majoria d'Esquerra republicana, no es pot donar l'honor d'haver sostingut això en contra de vosaltres. No, perquè tampoc és d'ella. Si no hagués estat ella la que hagués fet aquesta Constitució, i haguéssiu estat vosaltres, jo estic segur que hi hauríeu posat el mateix; perquè us hauríeu trobat seguint el nostre procediment, que una corporació tan fora de la política, composta per elements heterogenis quant a la política, com la Comissió Jurídica Assessora, us ho hauria donat fet. Això no ho ha escrit l'Esquerra, això ho ha escrit la Comissió Jurídica Assessora, i l'Esquerra al trobar-se amb una cosa tan bàsica, que no era cosa de partit, sinó una cosa substancial, atribuïble a tots els catalans, ho ha posat aquí, i per això us deia que probablement vosaltres que teniu gent vostra, gent d'una gran representació en aquesta Comissió Jurídica Assessora, que no s'ha oposat a què es consignés això, sinó que hi ha contribuït, vosaltres en trobar això ho hauríeu respectat i hauríeu cregut que aquells homes savis i coneixedors i perits en el nostre Dret, que havien escrit aquest article de la Constitució, estaven inspirats d'un profund sentiment de la societat catalana, i vosaltres, per això, ho hauríeu respectat.

Perquè està per de més que posem aquí que serà permesa la investigació de la paternitat? Aquest és un principi que quan per tot arreu es desconeixia, quan a França es negava, quan a Espanya per imitació de la llei civil francesa es negava la investigació de la paternitat, nosaltres aquí a Catalunya la sosteníem, i sosteníem aquest dret per damunt d'aquesta conjuminació de principis que havien portat a la negació de la investigació de la paternitat. Que això ens ve del Dret canònic? Per què no? Per què no ho hem de reconèixer? Si l'Església algun dia ha fet una cosa santa i noble, i ens refermem en aquesta cosa bona, quin inconvenient hi ha en què l'elevem a principi constitucional? Quin inconvenient hi ha en què assentem aquesta llei que fins ara solament havia estat una llei civil i l'aixequem a principi constitucional, perquè consti, perquè quedi gravat aquí com una bandera, com una fita de la qual no volem recular?

Hi ha una altra declaració. Una declaració que jo crec que amb un to excessiu, que no representava d'una manera exacta el seu pensament, ens ha dit un senyor Diputat que per haver posat aquí que prohibim la usura, si ho llegien els estrangers ens faria caure la cara de vergonya. No ho entenc. En el supòsit que ara aquí estiguéssim en un país de lladres i d'assassins, i que malgrat de tenir una declaració del Dret penal contra l'assassinat, creguéssim que era una cosa tan essencial de repetir-la aquí i prohibíssim l'assassinat, això podria estar de més, podria ésser una cosa sobrer, però no ens faria caure la cara de vergonya.

El Sr. TRIES DE BES: Tècnicament, sí, senyor Coromines.

El Sr. COROMINES: I ara anem a la tècnica, doncs. Jo trobo que no està per de més que posem que a Catalunya estarà prohibida la usura, perquè aquesta orientació no sols és una orientació que troba la seva exposició i la seva explicació en el Dret penal, sinó que també la troba en el Dret civil. Segons la idea que tinguem del que és la usura i del que no és la usura, i que sigui legal o que no sigui legal la usura, probablement nosaltres legislarèem en la part civil d'una manera diferent les condicions del contracte de mutu, del préstec de diner. Nosaltres, havent fet aquesta declaració de caràcter civil, quan vindrà el dia que definim aquest nostre Dret que ens ha estat reservat i reconegut, nosaltres segons el sentiment que tinguem i la idea que tinguem de la usura, obrarem d'una manera o d'una altra. Jo no trobo que estigui per de més que aquí que fem la declaració d'aquells principis que han d'orientar la nostra legislació civil, també fem constar aquest sentiment de Catalunya, que sent com un revulsiu en contra d'aquest delictes d'usura.

I anem a aquesta declaració de llibertat que hi ha en el nostre Estatut Interior. Això de la llibertat per si sola pot representar sols un procediment, però essencialment és molt possible que sigui una cosa que no tingui interès en respectar ningú. Llibertat, perquè? Hem de saber per què? Perquè la llibertat per la majoria és molt possible que un cop passada l'efervescència i la lluita per aquests ideals portats per la Revolució Francesa, és molt possible que avui no trobéssim un sector d'opinió que es donés enterament a un sentiment de llibertat incondicional. Jo m'atreveria a dir una cosa;

m'atreviria a dir que avui no hi ha cap Constitució al món que respecti la llibertat perquè sí, perquè és llibertat. Tots els Estats, totes les situacions jurídiques creen un ideal, creen una definició de com pretén aquell país orientar els seus destins, i en tot allò que s'acosti i que permeti el desenvolupament de la vida del poble, i que permeti acostar-se al destí que el poble s'ha fixat, per tot allò hi ha llibertat; però per anar en contra de la voluntat del poble, i en contra del seu destí, que el poble s'hagi marcat, jo no veig que en cap Constitució del món hi hagi aquesta llibertat absoluta que semblava que aquí havíem de sostenir.

No és això, jo no sé si ben expressat, si ben definit, si massa generalitzat o no, però en això trobo que té raó el nostre amic senyor Fronjosà quan diu que a ell per si sola la llibertat no li diu res.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Ells volen més, volen la dictadura del proletariat. (*Adreçant-se a la Minoria socialista.*) És això el que voleu vosaltres?

El Sr. FRONJOSA: Els gossos també en tenen de llibertat, però la meua llibertat no és la d'un gos.

El Sr. COROMINES: Llibertat aleshores, hem de saber perquè, i vetaquí que ens trobem amb dues fórmules per a la llibertat: l'una és la nostra i l'altra és la vostra. No crec que sigui cap temeritat, que ja que el poble ens ha donat el poder i que ens ha portat aquí per a governar que en la Llei hi posem la nostra. (*Molt bé, molt bé, en la Majoria.*)

Hi ha una llibertat que és la de l'església catòlica, per exemple. Jo us recordaré una frase que s'ha dit sovint, però les coses que estan ben dites jo crec que no està per de més de repetir-les. Anatole France, ha dit alguna vegada que l'església catòlica es sentia perseguida així que li prenién el dret de perseguir els altres. És a dir, fins ara hem estat en un país on hi havia, si no una unitat catòlica, una espècie d'intolerància religiosa que impedia que en el nostre carrer de Claris, al capdamunt del nostre carrer de Claris es pogués posar, en una capella evangèlica, una creu.

Un Sr. DIPUTAT: Això és vell.

El Sr. COROMINES: És vell això, però a mi em van ferir al cap per defensar que això no estava bé. I jo diré que en això té raó, a la seva manera, l'església catòlica, com nosaltres tenim raó en defensar el nostre sentiment. Els catòlics tenen la seva raó en defensar el catolicisme i la llibertat per defensar el seu catolicisme, i nosaltres tenim raó de voler la llibertat per impedir que cap ens imposi la seva religió, que cap imposi la seva religió als altres, ja sigui protestant, ja sigui catòlic.

Això per nosaltres és fonamental. Per nosaltres és fonamental aquest dret de llibertat i per això ho hem inscrit en el frontispici de la nostra pàtria perquè creiem que aquesta és una de les orientacions de la nostra sobirania i que per sostenir això i per definir això hem lluitat i hem estat votats. Nosaltres hem anat a les urnes electorals, alguns hem anat a les presons i ara que estem aquí per la voluntat del poble, ara que ocupem el Govern perquè el poble ens ha portat a ell nosaltres faríem traïció als nostres sentiments i

als dolors passats si ara que tenim el Govern a les nostres mans no procuréssim traduir aquestes llibertats i la nostra manera de sentir-les en les nostres institucions. (*Aplaudiments.*)

¿Però és que pot haver-hi algun català que pugui amb raó dir que aquesta Constitució, que aquest Estatut interior representa un agravi per altres catalans, un agravi tan profund que se sentin com bandejats per aquests principis, perquè inscrivim aquestes lleis en el temple del nostre Parlament? Si l'església catòlica se l'hagués de tractar amb pitjors condicions que a tota altra congregació religiosa per propagar els seus principis per dedicar-se a la propaganda de les seves idees, jo trobaria mal feta i mal aplicada i mal orientada la nostra llibertat; però aquí es deixa al catòlic amb el seu catolicisme; al protestant, amb el seu protestantisme, i a l'ateu, amb el seu ateisme. Nosaltres fem la nostra llibertat i organitzem la nostra llibertat perquè sigui respectat el dret de cada un de nosaltres, però no per a perseguir a ningú. I nosaltres no ens considerem perseguits si se'ns priva del dret de perseguir els altres.

Jo he de recordar al meu amic senyor Duran i Ventosa, i en dir amic no és per emprar una frase banal, perquè hi ha coses que em fan recordar el nom d'algunes persones de la seva família amb una profunda veneració; jo he de recordar al meu amic senyor Duran i Ventosa que ell i jo ens hem trobat amb una situació en què s'ha tractat i s'ha parlat d'aquestes coses i ens hem arribat a entendre en aquest terreny en què es planteja avui aquesta qüestió.

El senyor Duran i Ventosa, no recordo amb certesa si també el senyor Ventosa i Calvell, formaven part d'un Ajuntament de Barcelona en el qual jo era regidor, era tan sols un tècnic; però era un tècnic que em veia honorat de tal manera amb la confiança dels regidors que se'm concedia àmplies facultats dintre del camp del tecnicisme. I en aquell temps, es va fer un pressupost extraordinari de cultura i amb aquest pressupost extraordinari de cultura anàvem a resoldre problemes d'ensenyament. I recordo que trobant-se d'un banda els republicans i de l'altra banda els amics de S. S. senyor Duran i Ventosa vàrem arribar a una fórmula de concòrdia que no consistia precisament en imposar l'ensenyança religiosa a les escoles, sinó en deixar els alumnes i els pares dels alumnes en llibertat per acceptar o no aquesta ensenyança religiosa. I ara jo us dic aquí: ¿Creieu que tots nosaltres, que la Constitució de l'Estat, ni que el Govern de l'Estat van a ficar-se amb l'ensenyança religiosa? Ah! Aquest és altre problema i no confonguem les coses. Una cosa és donar una ensenyança religiosa i altra cosa és que aquesta ensenyança la donguin les ordres religioses i que hi hagin ordres religioses que vinguin orientades en aquest sentit, en la pràctica de la indústria o en la pràctica de l'ensenyament.

Nosaltres creiem que aquests cabals que es reuneixen per dedicar-los a la cultura que paga tothom els han de poder utilitzar tots, perquè aquests cabals que figuren en el pressupost i vénen pagats per ateus, per catòlics, per protestants o per lliurepensadors, han d'ésser destinats

per a servir a una cultura en la qual no hi hagin prejudicis de cap mena, perquè si es vol sostenir que és un prejudici el declarar que no hi haurà ensenyança religiosa en les escoles, dir que això respon a un prejudici de sectarisme, a mi se m'haurà d'explicar en què consisteix aquest sectarisme en el que certament coincidim tots els homes del món que no som catòlics. Se m'haurà de dir en què consisteix aquest sectarisme que poden sentir-lo igualment un protestant, un budista, un musulmà i un lliurepensador. Si això respon a un prejudici de secta jo en realitat no ho entenc.

En canvi, jo deia que trobava si no justificat, almenys més ben orientat o més explicable el criteri de la Minoria socialista quan ens demanava un avenç de les coses que es consignen en la Constitució espanyola i en aquest Estatut Interior respecte al dret de la propietat.

No sé si a pesar meu li dono un to polèmic a aquest resum del debat; però si ho faig, si li dono un to polèmic no és per ganes ni de molestar ni de combatre a ningú, sinó per a fixar una posició, la posició d'aquest Govern davant d'aquestes qüestions.

Jo crec que s'ha d'entendre en relació al dret de propietat, que el dret de la propietat no és una estaca ni és una cosa metàl·lica ni una cosa fixa que tot el món sàpiga el que és i pugui definir: «això és la propietat i això va contra la propietat». Nosaltres creiem que el que evoluciona no és la propietat sinó el concepte de la mateixa: és la forma com s'ha d'exposar i respectar en la pràctica aquesta propietat, perquè no trobaríem avui cap terra del món que no sigui reconegut encara el dret de la propietat. Perquè, aleshores, ¿què voldria dir comunisme? Com ens explicariem que es desenrotlessin les cooperatives per exemple en la República dels Soviets? Si no havia d'ésser reconegut cap dret de propietat, no hi hauria d'haver funció de compra i venda; la cooperativa si vol dir quelcom en les seves funcions, vol dir que s'exerceix una funció de comprar i de vendre. I si un compra, adquireix un dret de propietat damunt de la cosa comprada. Fins avui, en les terres que poden conceptuar-se com més avançades en el sentit d'aquesta evolució del dret de propietat, ens trobem amb els grans hisendats, amb els grans Kulaks els propietaris de grans territoris i que malgrat la legislació soviètica, són reconeguts a Rússia els petits propietaris i que hi existeixen les manifestacions del comerç i de la indústria, i això vol dir que d'una manera o altra està reconeguda la propietat privada. El que ve en realitat, és una transformació profunda del dret de propietat, una transformació tal, que faria que un romà no ens entengués quan nosaltres parlem del dret de propietat. Avui és tan diferent aquest dret del que era cinquanta anys endarrera, el dia que això es pugui definir, si la gent ho vol comprendre sota una sola denominació, tal vegada no ho arribi a entendre.

Jo em permetria dir als companys socialistes, que reflexionessin davant d'això que vaig a exposar; l'any passat es va fer per un economista notable el nom del qual en aquests moments no recordo, però sé que ho va publicar en *Le Mois* un estudi, sobre la producció francesa, i d'aquest estudi re-

sulta que de tot allò que produeix en l'actualitat França en totes les seves manifestacions de la producció, tan individuals com collectives, hi ha un 40 per 100 que es reté l'Estat per als seus fins. Heus aquí una socialització que tal vegada Carles Marx en l'any 48 no hauria arribat a entendre.

El Sr. FRONJOSA: Demà ja en parlarem d'això.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Ja he dit que no exposo aquestes coses en to polèmic sinó per explicar que quan defenso la propietat no defenso una cosa sòlida, una cosa macissa, sinó que defenso l'evolució del dret de la propietat en les seves manifestacions actuals i amb el propòsit d'anar caminant cap a les manifestacions futures. Perquè aquesta societat que anem formant tots plegats, tant si volem com si no volem, fa possible que els socialistes catòlics que segueixen les teories de Lleó XIII, haurien estat qualificats de revolucionaris a l'any 33 del segle passat.

De manera que nosaltres quan no consignem més coses que aquestes, no és perquè desitgem tancar una porta sinó perquè ens acostem al llinard on podem arribar, estem segurs que nosaltres hem arribat a una definició que no tanca les portes de l'evolució futura. Més encara, diem als senyors socialistes que si ells en lloc d'això troben una altra definició que nosaltres no considerem anticonstitucional, i que vingui a deixar oberta aquesta forma d'evolució, que nosaltres seríem uns insensats en voler contenir perquè es realitza aquí amb nosaltres o sense nosaltres, si troben aquesta millor definició la porta està oberta i la Comissió estudiarà amb gust les seves fórmules.

Heus-ací, senyors Diputats, el que havia de dir en la forma més moderada i en la forma més objectiva, i amb la menor voluntat polèmica que es pugui donar en parlar d'aquestes coses que no constitueixen un atac sinó una expressió del meu sentiment d'amor a Catalunya. Jo us voldria encomanar a tots que quan parlem del nostre Estatut i del nostre Parlament i del nostre Govern no ho fem mai en to despectiu.

El Sr. COMORERA: Mai no ho fem nosaltres.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Aquest Parlament per nosaltres petit i tot es allò més noble i més digne de defensar-se amb la sang i amb la vida.

Diversos senyors DIPUTATS: Molt bé. (*Aplaudiments en la Majoria.*)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Aquestes lleis que nosaltres anem a fer hauran d'ésser no unes lleis sagrades perquè no s'hagin de canviar ja que els temps corren, el pensament evoluciona i d'aquí uns anys no serà una manca de respecte el voler-los millorar, però quan es tracti de la Llei de Catalunya, només que per ésser-ho tindrà quelcom de sagrat i de respectable i aquest respecte no estarà precisament en el seu contingut, sinó en una cosa que sembla una paraula i que no ho és: el nostre decòrum, el decòrum de la nostra llei, la dignitat de la nostra llei, que en quan a dignitat i decòrum res més alt tindrem per a respectar en la nostra vida colectiva. (*Aplaudiments en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT : S'han consumit ja reglamentàriament els torns, un en pro i un altre en contra, del vot particular. Unicament he de concedir la paraula als senyors Diputats, però no per allusions personals, sinó per a explicar el vot.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Jo he de preguntar...

El Sr. DURAN I VENTOSA : És per una qüestió d'ordre.

El Sr. PRESIDENT : L'ordre és qüestió de la presidència. Estem dintre del reglament i no poden haver-hi allusions personals ni debats anti-reglamentaris.

El Sr. DURAN I VENTOSA : És que semblarà que no volem contestar.

El Sr. PRESIDENT : V. S. podrà explicar-se en una altra oportunitat, ara he de limitar-me a preguntar als signants del vot particular si el mantenen.

Diversos senyors DIPUTATS de la Lliga Catalana : Es manté.

El Sr. PRESIDENT : Es procedirà, doncs, a la votació del vot particular, i la votació, serà nominal?

El Sr. TRIES DE BES : Demano la paraula.

El Sr. PRESIDENT : El senyor Triès de Bes té la paraula cinc minuts per explicar el seu vot.

El Sr. TRIES DE BES : Senyors Diputats: No vull consumir cinc minuts que la presidència m'ha concedit per contestar les al·lusions del senyor Coromines, de caràcter polític, i que per la seva envergadura no sóc jo el més indicat per a fer-ho; però les al·lusions personals que m'ha adreçat les he de recollir.

Potser m'he expressat una mica excessivament, i em plau reconèixer-ho, en dir allò que ens feia caure la cara de vergonya; però tingui's en compte el concepte que poden formar de nosaltres en la qüestió de l'article del Codi penal, que si no s'hagués posat a la Constitució alemanya, la iniciativa potser no s'hauria produït. ¿Però sap la V. S. per què s'ha consignat en la Constitució alemanya? Pel xoc dels dos corrents.

La V. S. ha parlat respecte a el que significava l'ensenyament religiós, i ha al·ludit a l'esfereïment que ens produïa la paraula, i ha afegit que això estava resolt en tots els pobles del món. Però és que aquí no anem a resoldre-ho. Jo, en aquest cas, acceptaria la fórmula alemanya, que proclama la llibertat absoluta d'ensenyament en el seu art. 142, però després, en l'art. 149, diu que l'ensenyament religiós és matèria d'ensenyament en les escoles, a excepció de les escoles que no s'adhereixin a cap religió, que són laïques, és a dir, que el concepte de laïcisme ve a ésser un convenciment de religió, i aquest és el sentit modern de la pedagogia.

Però la V. S. ha fet al·lusió a la llibertat, i el meu company senyor Duran i Ventosa, amb més autoritat, contestarà als conceptes brillants emesos per la V. S. Jo he de limitar-me a dir que el concepte de llibertat admès per la V. S., no és la llibertat.

Un Sr. DIPUTAT : Ens haurem d'esborrar el nom de liberals, nosaltres.

El Sr. TRIES DE BES : En les hores tristes que varem compartir tots, V. S. sap que quan vaig sortir de la presó, un dels primers que em va encaixar la mà fou la V. S., i si la llibertat que ha proclamat fos la certa, sap la V. S. quins haurien estat a la presó.

El Sr. RUIZ I PONSETI : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula, per explicar el seu vot, el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI : Senyors Diputats: Molt poques paraules, després de les brillants del senyor Conseller de Justícia i Dret. En realitat, després d'elles, gairebé sobra la nostra intervenció, perquè són la impugnació més clara i més categòrica del dictamen de la Comissió.

El Sr. Conseller de Justícia i Dret ha proclamat, d'una manera clara i que no dona lloc a dubtes, que la nostra posició és la bona, i que en la Constitució que estem elaborant s'han d'assentar uns quants principis fonamentals, unes quantes banderes, ha dit categòricament. Aquestes banderes són les que nosaltres trobem a mancar en el dictamen. Nosaltres hem d'intervenir en la defensa del nostre vot particular, que fa referència a l'article sobre el dret de propietat. Després tindrem ocasió de contestar, i de debatre els punts que ha posat de manifest el senyor Coromines; però volem anticipar, per explicar el vot d'aquesta Minoria respecte el vot particular presentat per la Lliga Catalana, ja que si nosaltres haguéssim perdut l'esperança de millorar aquest títol II, si nosaltres creiéssim que aquest títol II ha de sortir d'aquesta Cambra tal com l'ha redactat la Comissió, votariem categòricament a favor del vot particular de la Lliga Catalana.

Si el principi que aquí hem de proclamar en el que fa referència al dret de propietat fos tan minimalista, fos tan inferior als drets que ens assigna la Constitució de la República, respecte els que figuren en el dictamen de la Comissió, nosaltres votariem per la supressió absoluta d'aquest títol II, perquè creiem que a perdre drets sempre hi som a temps. El que no hi som a temps és a guanyar-los. Però nosaltres sempre som confiats; nosaltres pensem que la Majoria d'Esquerra Republicana de Catalunya tindrà un moment de recapacitació i veurà que el dictamen de la Comissió representa un retrocés extraordinari respecte de tots els avantprojectes que s'havien posat damunt la taula, i amb l'esperança de millorar l'articulat, amb l'esperança que sigui acceptada tot o part del nostre vot particular, votarem en contra, com correspon a la nostra ideologia, del vot particular presentat per la Lliga Regionalista.

El Sr. PRESIDENT : Va a procedir-se a la votació...

El Sr. DURAN I VENTOSA : He demanat per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Per explicar el vot? Té la paraula.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Senyors Diputats : M'hauria semblat una manca de conside-

ració de la Minoria al Consell Executiu que aquest Diputat que modestament es dirigeix en aquest moment al Parlament, a la personalitat del senyor Coromines, Conseller de Justícia i Dret, si encara que fos abusant una mica de l'ordre dels debats no hagués insistit d'una manera especial perquè la presidència m'hagués permès fer ús de la paraula.

Encara que el senyor Coromines no hagués fet una al·lusió a un record que a ell molt justament l'emociona com a mi mateix, assabentat de l'assumpte a què ell feia referència, n'hi hauria hagut prou amb la llarga amistat i amb el treball curós que vàrem portar junts molts anys enrera, en el qual el senyor Coromines es portà constantment com un dels millors financers que hagi tingut mai l'Ajuntament de Barcelona i com un perfecte català, ajudant constantment totes les manifestacions catalanistes d'aquell Ajuntament, perquè jo em considerés més obligat encara a correspondre a les paraules assenyades, serenes, aixecades de to del Conseller de Justícia i Dret. Però em cohibeix una mica la presidència en dir-me que només puc fer que explicar el nostre vot en aquest moment, quan precisament el senyor Coromines, dient molt justament i molt sincerament que no desitjava polèmica, ha tocat, naturalment, amb l'autoritat de la seva paraula i els seus pregons coneixements de la ciència política, una sèrie de temes que és una vertadera llàstima que per l'altura mateixa dels debats d'aquest Parlament no pugui prosseguir per una exigència reglamentària. Jo me'n faig càrrec, senyor President, i no podria pas insistir respecte d'aquesta indicació, però crec que és una vertadera llàstima per tots i pel Parlament.

El Sr. PRESIDENT : En la discussió dels articles tindrà la V. S. ocasió de recollir aquestes al·lusions; jo prego a la V. S. que se ceneixi ara a explicar el vot.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Em permetrà només, car jo m'he de cenyir al reglament, perquè precisament volem ésser homes d'ordre.

Una VEU : És clar! (*Rialles.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA : Jo li preguntaria aleshores només al senyor Coromines — i permeti'm la presidència que m'hi adreci perquè no hi ha altra manera, perquè en rigor, encara que reglamentàriament sigui una altra cosa, ací no és més que una al·lusió —, que el dia que vulgui aquesta presidència, aquell dia puguem reprendre aquest debat, i que aleshores puguem parlar, en ocasió de qualsevol article, d'aquest Estatut orgànic, perquè d'això es tracta precisament, d'un Estatut orgànic, i puguem reprendre aquesta discussió, i sobretot ens sigui permès a nosaltres que, de la mateixa manera que hem escoltat amb molt de gust la defensa del punt de vista del senyor Coromines, quan ell defensa una espècie — no creieu la paraula ofensiva —, una espècie de dictadura, que en un moment donat, pel vot popular que tingui el Govern, hi oposem el nostre sincer i constant liberalisme... (*Rumors.*)

El Sr. PRESIDENT : Ordre, senyors.

El Sr. DURAN I VENTOSA : ...perquè nosaltres no podem creure que hi hagi mai el

dret d'una majoria d'oprimir una minoria; perquè nosaltres ens hem trobat, i vosaltres també, durant gairebé tota la nostra vida, fins molt recentment, ens hem trobat que havíem de viure sota l'opressió d'unes majories, i perquè vivim sota l'opressió d'unes majories, és perquè demanem la llibertat. Sense aquesta llibertat, avui no podríem dir que el catalanisme ha començat a triomfar. I ja que he usat la paraula catalanisme, permeteu-me, per acabar, senyor President, que reculli aquell record, que també ha fet el senyor Coromines, d'aquells temps de lluny en què vàrem col·laborar en aquella obra del pressupost de cultura, en aquella obra del pressupost de cultura que va demostrar que precisament aquest sentit liberal de què ara parlava, i ha fet riure alguns Diputats de la Majoria, ja el compartíem aleshores, fa vint-i-quatre anys. No és ocasió ara que reproduïm allò; em permetré recordar només al senyor Coromines que tot allò fou possible, i que l'acord dels grups republicans amb els grups de la Lliga Regionalista va ésser possible en aquells moments, perquè ens unia aquell nexa que jo voldria que seguís unint-nos ara a nosaltres; però em sap molt de greu que la noble al·lusió a aquest nexa molesti, no afortunadament a tota la Majoria, però sí a una petita part...

Un Sr. DIPUTAT : A mi, sí.

El Sr. DURAN I VENTOSA : ... Aquest nexa que és catalanisme integral, aquest nexa que és possible aquell record que representava el pressupost de cultura. Aquest nexa és, senyor Coromines i senyors Diputats, inclús els que protesten contra les meves paraules, aquest nexa és el que ha de fer que puguem trobar-nos units en tots els moments en aquesta obra generosa i noble a què feia al·lusió el senyor Coromines; amb el respecte de tots a les nostres institucions incipients, amb el respecte que tots ens devem a l'obra del Parlament. Jo crec que tots hem d'estar sempre d'acord a posar, per damunt de totes les altres coses, l'amor a Catalunya. Com una de les manifestacions d'aquest amor a Catalunya, l'amor a les nostres institucions polítiques, que precisament se'ns han donat perquè nosaltres les fem. En aquesta obra, nosaltres no ens deixarem molestar per petits rumors, que veiem que no responen a la totalitat, ni tan sols una part d'Esquerra Republicana de Catalunya. Preferim creure en la veu assenyada, concreta i autoritzada de la Majoria, que en aquests moments l'ha portada el senyor Coromines, i en aquest sentit, el senyor Coromines i tot el Consell de Govern, quan s'inspira en aquests sentiments, comptarà sempre amb l'assentiment i amb la conformitat d'aquesta Minoria de Lliga Catalana.

El Sr. PRESIDENT : Va a procedir-se a la votació del vot particular al títol II. El senyor Secretari se servirà llegir la disposició reglamentària referent a les votacions nominals.

(*Un senyor Secretari llegeix la disposició, i té lloc la votació nominal.*)

Han votat a favor del vot particular els senyors Carreres, Duran, Martínez Domingo, Romeva, Rovira i Roure, Sol, Tries de Bes, Vallès i Pujals, Ventosa; en total, nou.

Han votat en contra els senyors Andreu, Armengol, Arnau, Balart, Bancells, Barrera, Battestini, Bilbeny, Blasi, Bru, Canturri, Casanoves, Casademunt, Casanelles, Cerezo, Comes, Companys (J.), Coromines, Cunillera, Dot, Espanya, Fàbregues, Farreres, Folch, Fontbernat, Galés, Guinart, Ivars, Magre, Mestres, Mies, Mora, Pi i Sunyer, Riera, Rosell, Rovira i Virgili, Rouret, Sellés, Sauret, Serra Hunter, Soler i Bru, Tauler, Viadiu, Comorera, Fronjosà, Gerhard i Ruiz Ponseti; total, quaranta-set.

El Sr. PRESIDENT : Resta desestimat el vot particular presentat al títol II. Hi ha algunes esmenes sobre l'articulat d'aquest títol II sobre les quals és precís el dictamen de la Comissió

abans d'entrar en la discussió per articles. S'hauria de reunir la Comissió d'Estatut i donat l'avançat de l'hora es podria ja suspendre la sessió per a reprendre-la demà, a l'hora reglamentària, i continuar la discussió de l'Estatut Interior. Ho acorda així la Cambra? Resta acordat.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de divendres

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió sobre l'Estatut Interior de Catalunya.
(S'aixeca la sessió a tres quarts de vuit de la vetlla.)